

bibban

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGENS MEDLEMSTIDNING

Välkommen till Sjundeå FSBF:S ÅRSKONFERENS 4-5.9

- Litteratordagarna inspirerade
- Tre pensionärer blickar bakåt
- Och mycket mer...

Detta är andra numret av Bibban – tidigare känt som Inf-bladet.

**NAMN
BYTET**

2/2003 JUNI

Bibban 2/2003

- 2 Ordföranden har ordet **Christina Flemming**
- 4 Notiser
- 5 EBLIDA:s årskonferens i Uppsala **Disa Svenskberg**
- 6 Välkommen till Sjundeå bad **Sonja Petrell-Auvinen**
- 7 Programblad för FSBF:s årskonferens
- 8 Förslag till verksamhetsplan 2004
- 9 Förslag till budget 2004
- 9 Budgetkommentarer
- 10 INTERVJUER: »Tre FSBF veteraner« **Anne Smeds Gerd Backman-Petterson Ulrika Wikström**
- 12 KÅSERI: »Manchesterkuddar...« **Sofie Wickman**
- 13 Nätverk är lösenordet **Barbro Wigell-Ryynänen**
- 14 Rapport från litteraturdagarna **Christina Blomqvist**
- 15 Medelålders + man = tragikomisk? **Monica Borg-Sunabacka**
- 16 Barnens bibliotek **Solveig Hortans**
- 17 Internet – en guldgruva eller en soptipp? **Solveig Hortans**
- 17 Bittis – två små skåp eller skolans kunskapscentrum **Solveig Hortans**
- 19 Språkstimulans 1999 – och sedan då? **Margit Westerlund**
- 20 Pedagogiska verktyg **Yvonne Henriksson Johanna Mara**
- 22 De är här: informationsmäklarna **Gunilla Jansson**
- 22 Bibba anekdot
- 23 Anmälningssblankett för FSBF:s årskonferens

Har du betalat medlemsavgiften?

Se lådan nedanför för instruktioner. Kom ihåg att meddela adressuppgifter och adressförändringar till Ulrika Nykvist.

bibban

är Finlands svenska biblioteksförningens medlemstidning som utkommer tre gånger i året, i mars, maj och oktober. (ISSN: 1459-5044)

REDAKTÖRER

Ulrika Wikström
Tel. (040) 545 9750
ulrika.wikstrom@sydvast.fi
Stenåkersvägen 10 B21
10300 Karis
Solveig Hortans
Tel. (050) 534 8348
solveig.hortans@multi.fi
Borgarmalmsvägen 4 B18
68620 Jakobstad

LAYOUT

Mattias Wikström
Tel. (044) 577 1280
me@mattiaswikstrom.net

PÄRBILD & ILLUSTRATIONER

Erica Österlund
eosterlu@cc.hut.fi

TRYCKERI

Ekenäs Tryckeri Ab, Ekenäs

Allt material som önskas tryckas i Bibban skall skickas till någondera av redaktörerna.

ANSVARIG UTGIVARE

Christina Flemming (ordf.)
Adressuppgifter för föreningens styrelse och ordförande finns på sida 3.

MEDLEMSAVGIFT

Studeringe, arbetslösa och pensionärer: 10€
Ordinarie medlem: 20€
Betalas in på konto: 800022-5436750
Skriv namn och adress i meddelande rutan.

ADRESSÄNDRINGAR

Meddelas till Ulrika Nykvist som ansvarar för medlemsregistret.

LEVERANS AV MATERIAL

Material som skall publiceras i tidningen levereras enklast via epost men du kan också skicka disketter eller cd-r skivor.

Texter bör levereras i antingen MS Word (.doc) eller Rich Text Format (.rtf) format. Användandet av avancerade funktioner i textbehandlingsprogrammen bör undvikas,

lämna redigerandet åt redaktionen. Skriv gärna en ingress och märk ut information som skall placeras i lådor.

Bildmaterial bör levereras antingen som blank papperskopia eller elektroniskt som JPEG (.jpg) eller TIFF (.tif) fil med en upplösning på 300 DPI eller mer. (Elektroniska bilder blir generellt tre gånger mindre tryckta på papper än de är på skärmen, så se till att storleken är tillräcklig.)

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inskickade texter före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material om ej annat överenskomits.

FSBF PÅ NÅTET

www.biblioteken.fi

FSBF STYRELSE 2003

Christina Flemming **ordf.**

Byråchef, Tritonia – Vasa vetenskapliga bibliotek
PB 331, 65101 Vasa
Tel: (06) 324 8665 / Fax: (06) 324 8200
Epost: christina.flemming@tritonია.fi

SÖDRA SEKTIONEN

Disa Svenskberg **ordf.** (stm)

Bibliotekarie, Åbo Akademi bibliotek
Tel: (02) 215 4189 / Fax: (02) 215 4795
Epost: disa.svenskberg@abo.fi

Malin Wikström **sekr.** (stm)

Biblioteksassistent, Åbo Akademi bibliotek / Bio City
Artillerigatan 6, 20520 Åbo
Tel: (02) 215 4040 / Epost: malin.wikstrom@abo.fi

Sonja Petrell-Auvinen **kassör** (stm)

Bibliotekschef, Ingå kommunbibliotek
Ola Westmans allé 1, 10210 Ingå
Tel: (09) 2951 5350 / Epost: sonja.petrell@inga.fi

Margareta Danielsson **sektionssekr.**
(su/Svenskberg)

Bibliotekarie, Mariehamns stadsbibliotek
Tel: (018) 531 407
Epost: margareta.danielsson@mariehamn.aland.fi

Ulrika Wikström (su/M.Wikström)

Bibliotekschef, Yrkes högskolan Sydväst
Epost: ulrika.wikstrom@sydvast.fi

Harriet Björklund (su/Petrell-Auvinen)

Tjänsteman, Degerö bibliotek
Epost: harriet.bjorklund@hel.fi

ÖSTERBOTTNISKA SEKTIONEN

Ulrika Nykvist **ordf./medlemsreg.** (stm)

Bibliotekarie, Vasa stadsbibliotek
Tel: (06) 325 3537 / Epost: ulrika.nykvist@vaasa.fi

Barbro Gros **sektionsekr.** (su/Moberg)

Bibliotekarie, Korsholms bibliotek
Tel: (06) 327 7274 / Epost: barbro.gros@korsholm.fi

Solveig Hortans **pressansv.** (stm)

Bibliotekarie
Epost: solveig.hortans@multi.fi

Johanna Moberg **viceordf.** (stm)

Biblioteksfunktionär, stadsbiblioteket i Jakobstad
Epost: johanna.moberg@jakobstad.fi

Kristina Koski (su/Hortans)

Bibliotekarie, Variska bibliotek
Epost: kristina.koski@vaasa.fi

Heidi Troberg (su/Nykvist)

Bibl. amanuens, Tritonia – Vasa vetenskapliga bibliotek
Epost: heidi.troberg@tritonია.fi

Ordföranden har ordet

Våren är här, och här är Bibban nr 2/03. Först ett stort tack till redaktörerna Ulli Wikström och Solveig Hortans som verkligen gett vår medlemstidskrift en ordentlig ansiktslyftning – och en ny titel, i gott samarbete med Mattias Wikström.

Bittis-rapporten »Två små skåp eller skolans kunskapscentrum« publicerades i april. Susanna Söderholms och Monica Borg-Sunabackas kartläggning av de svenska grundskolornas bibliotek och biblioteksservice visar att här finns mycket att förbättra. Det finns inte en enda ensam lösning. Ett fräscht skolbibliotek, ett välfungerande samarbete med det lokala biblioteket men framförallt engagerade lärare är A och O för att skoleleverna skall upptäcka böckernas värld och bli läsare. Att eleverna också ges grundfärdigheter i informationssökning, lär sig källkritik och en kritisk inställning till information är sådant som kallas informationskompetens. Vem skall lära dem det? Läraren förstås – vi hoppas att alla lärare har dessa kunskaper. Eller bibliotekarien? Det är sådana kunskaper och färdigheter som behövs också långt efter att man gått ut grundskolan, och särskilt om man fortsätter att studera på högskolenivå. Men grunden läggs i grundskolan. Att lära lärarna är också bibliotekariernas uppgift – och det går bra också på lokal nivå.

Det är viktigt att de finlandssvenska skolorna har fungerande skolbibliotek och/eller ett gott samarbete med det lokala biblioteket. En välvilligt inställd skolläddning, avtal/överenskommelse med det kommunala biblioteket, resurser för att skoleleverna skall ha böcker att läsa och en utbildad bibliotekarie som har hand om skolserVICEN placerad antingen i biblioteket eller i skolan är den ideala situationen som framstår som en utopi för många. Men som faktiskt finns – på Åland! För resten av Svenskfinland gäller det nu att hitta egna lösningar – och arbetet i Bittis-gruppen fortsätter. Susanne Ahlroth-Särkelä kommer med som Susanna Söderholms efterträdare.

I detta nummer presenteras årets konferensprogram. Temat kretsar kring »Hälsa i bibliotek« och det är minsann ett tema som rör oss alla oberoende av ålder, bibliotekstyp eller biblioteksstorlek. Ohälsa är något som gör att maskineriet haltar, ohälsan gör att arbetsgemenskapens samlade arbete inte fungerar, och ohälsa är ur arbetsgivarsynvinkel mycket ekonomiskt resurskrävande. Att satsa på personalens välbefinnande och arbetsmiljö är något som lönar sig också i cent och euro i form av minskad sjukfrånvaro, minskat antal förtidspensioneringar och förbättrad effektivitet. En annan aspekt på temat är den hälsoinformation som våra användare hittar i bibliotekets hyllor och som utvalda länkar – vad kan man lita på? Vad väljer vi ut och med vilken kunskap? Se där finns mycket att fundera på. Vi har i år gått in för en tvådagars konferens, som börjar på torsdagmorgon och slutar fredageftermiddag. Att vi dessutom befinner oss i badmiljö gör det hela ännu trevligare.

Vi skall också dela ut pris för bästa svenska webbsida. Vilket bibliotek skall nu förevigas som ingravering på vandringpriset. Kom ihåg att rösta!

Christina Flemming

Christina Flemming

Kallelse till höstmöte

Finlands svenska biblioteksforening r.f. kallar till höstmöte på Sjundeå bad torsdagen 4.9 kl 15.15. På mötet behandlas bl.a. verksamhetsplan och budgetförslag för nästa år. Föreningens ordförande, Christina Flemming har avsagt sig återval, så en ny ordförande för föreningen skall utses. Alla medlemmar är varmt välkomna!

Diskussionsforumet Bibban

Bibban önskar uppmärksamgöra läsarna på diskussionsforumet med samma namn på www.biblioteken.fi som ett utmärkt forum för aktuell information och debatt. Registrera dig som användare, instruktioner finns på ingångssidan! Läs, skriv, sänd in information!

Dags igen att rösta fram bästa svenska webbsidan

Vilket finländskt bibliotek har den bästa svenska hemsidan? Rösta på din favorit, motivera gärna ditt val, skriv in http-adressen på sidan du röstar på i anmälningsblanketten för höstmötet. (Du kan rösta även om du inte deltar.) Resultatet kungörs på FSBF:s höstmöte den 4.9.2003 i Sjundeå. Vinnaren får vandringspokal och evig berömmelse! Bland dem som röstat delar vi ut bokpris!

Programbyte i västnyland

I förra numret av Bibban berättade vi om att den västnyländska bibliotekspersonalen satt på skolbänken inför övergången från Primas till Axiells biblioteksprogram Libra III. Lukas-gruppen (Hangö, Ekenäs, Karis, Pojo, Ingå, Sjundeå) tog i början av mars

som första finländska bibliotek i bruk rikssvenska Libra III. Med tanke på hur omvälvande ett programbyte är, i detta fall till ett windowsbaseratsystem, som kräver ett helt annat sätt att arbeta, får vi säga att övergången gick förvånansvärt smidigt, inga stora katastrofer. Smärre problem i förbindelserna kunde noteras de första dagarna, men i kundservicen har allt löpt hyfsat under de två månader programmet varit i bruk. Efter att ha kört igång utlåningen tar personalen nu steg för steg i bruk de administrativa funktionerna, under

Efterlysning

Bibban efterlyser fortfarande biblioteksanekdoter, så skicka in dina egna! (Senast 31.7.)

Plock ur protokoll

Finlands svenska biblioteksforening r.f. höll sitt vårmöte 21.3.2003 i Mariehamn kl 15.30-16.10. Närvarande var 12 personer.

På vårmötet behandlades bl.a följande ärenden: genomgång av styrelsens berättelse över föregående verksamhetsår, bokslutet och revisorernas berättelse

Christina Flemming, föreningens ordförande redogjorde för verksamhetsberättelsen, mötet godkände verksamhetsberättelsen utan förändringar. Konstaterades att föreningen har en diger verksamhet trots avsaknad av ett kansli.

Sonja Petrell-Auvinen presenterade balansräkningen och revisionsberättelsen. Bokslutet fastställdes av vårmötet och ansvarsfrihet beviljades för styrelsen.

Under övriga ärenden kunde mötesdeltagarna konstatera att föreningen ännu inte har resurser för ett kansli, vilket skulle vara en viktig fråga för följande styrelse att sondera.

Föreningens webbsidor bör uppdateras och Bittisrapporten kommer att publiceras på nätet.

Diskussion fördes kring medlemstidningens nya namn Bibban, men inga andra förslag framkom.

Valberedningen i år består av Monica Borg-Sunabacka, Eva Costiander-Huldén och Lottie Sjögren. De har i uppgift att få fram en ny ordförande och styrelsemedlem för nästa år, då

fortsatt handledning av Axiells personal. Noteras kan att Lukas-gruppen redan fått vissa förändringsförslag gjorda i programmet, saker man inte haft i bruk i Sverige, vilket bådär gott för det fortsatta samarbetet. Bibliotekskulturen är olika i olika länder, tom inom Norden finns det skillnader.

En kursdag kring de olika markformaten har man också hunnit med. Utbildare var Ringa Sandelin från Åbo Akademis bibliotek.

de nuvarande står i tur att avgå.

Höstmötet kommer att hållas i samband med årskonferensen, som anordnas på Sjundeå bad 4-5.9.2003, kring temat »hälsa«.

SENASTE STYRELSEMÖTE

Föreningen höll styrelsemöte fredagen den 25 april 2003 i Tammerfors stadsbibliotek.

Styrelsen diskuterade bl.a. Bittis-projektet och rapporten som har kommit i tryckt form. Susanna Söderholm har avgått ur projektgruppen och ersätts av Susanna Ahlrot-Särkelä. Arbetsgruppen för Bittis kommer att fortsätta sitt jobb och i vår kommer gruppen att göra en studieresa till Sverige och besöka intressanta bibliotek i Stockholmstrakten bl.a. Nacka och deras Dieselverkstad.

Föreningens medlemstidning Info-bladet har bytt namn och heter idag Bibban. Tidskriften finns som tidigare även tillgänglig på nätet via biblioteksforeningens hemsida. Tack Robin för det!

Disa Svenskberg är nominerad som finländsk medlem i Eblidas styrelse, organisationen har möte i Uppsala i maj.

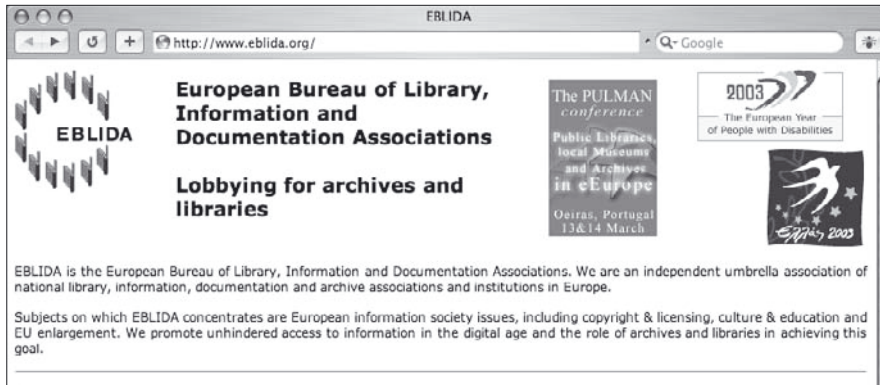
På Bokmässan i Helsingfors i höst kommer FSBF att delta i den svenska avdelningen.

Glädjande nog har föreningen fått några nya medlemmar, men medlemsvärvningen fortsätter!

Vi gratulerar!

Bibban noterar att SFV i år uppmärksammat två av föreningens medlemmar. Eira Thesslund, Borgå, (se intervjun på sida 10) premierades för det folkbildningsarbete hon utfört och Gunilla Jansson, Åbo, erhöill Hagforsmedaljen.

EBLIDA:s årskonferens i Uppsala 9–10.5.2003

DISA SVENSKBERG

S om finländsk representant för Finlands svenska biblioteksförning r.f. deltog jag för första gången i EBLIDA:s årskonferens, som denna gång hölls i Uppsala som kunde bjuda på strålande väder och värme efter den långa vintern och en skir och spirande vår.

VERKSAMHETSLEDARE OCH STYRELSE

Den nya verksamhetsledaren Maria Pia Gonzalez Pereira har inlett sitt arbete i februari och har med imponerande frenesi satt sig in i sina uppgifter. Hennes samarbete med den nyvalde ordförande Jan-Ewout van den Putten från Holland hade redan kommit bra igång.

FSBF:s representant i den nya styrelsen är undertecknad och till suppleant valdes Saara Haapamäki från Helsingfors stadsbibliotek (Kirjastoseura). Styrelsen består av 10 medlemmar från nio länder. Sveriges andra representant är den enda som representerar arkivområdet.

EBLIDA (European Bureau of Library, Informatics and Documentation Associations) är en paraplyorganisation för nationella organisationer i EU-länder. EBLIDA bevakar lagstiftningsarbetet inom EU i sådana frågor, som berör bibliotek, arkiv och muséer och för fram dessa institutioners syn på de olika frågorna till olika organ inom EU.

I snabb takt behandlades sedvanliga årskonferensärenden, såsom verksamheten för perioden 2002–2003, ekonomin för samma period samt verksamhetsplan och

budgetförslag för följande period. En ny ordförande och styrelse valdes och medlemsavgiften höjdes med 4 procent. Ekonomin är stabil men stram och tillåter inte stora utvidgningar i verksamheten.

Viktiga ärenden som är aktuella och som EBLIDA arbetar med är copyright frågor, elektronisk utgivning, användarnas synvinkel i utnyttjandet av databaser och som ett helt nytt område, kulturella frågor.

ARBETSGRUPPER

EBLIDA är en liten organisation med få anställda. Med hjälp av arbetsgrupper kan man sprida ut arbetet bland experter och intresserade inom medlemsorganisationerna.

Copyright expert group

Copyright-gruppen består av 18 medlemmar från 13 länder. Finland representeras av Heikki Poroila från Vanda stadsbibliotek. Gruppen har varit aktiv kring frågor om implementering av copyrightlagen i de europeiska ländernas nationella lagstiftning. EBLIDA arbetar för att så många som möjligt av undantagen skall tas in i den nationella lagstiftningen i de olika länderna. Det kan gälla t.ex. kopiering för undervisning, eller att utöka rätten till kollektiva licenser.

Digital Rights Management Systems (DRMS) är ett tekniskt system som identifierar innehåll, som lyder under copyrightlagar och med hjälp av mjuk- eller hårdvara kontrollerar tillgång och tvingar till användning enligt rättsinnehavarens regler. EBLIDA arbetar för att användning skall vara möjlig t.ex. genom bibliotek.

Gruppen har också dryftat frågor kring copyright och universitet.

Working group on WTO issues

WTO gruppen är mindre och består av sex medlemmar från skandinaviska länder och Storbritannien. World Trade Organisation (WTO) arbetar för att frigöra världshandeln på alla områden. GATS avtalet (General Agreement on Trade in Services) är aktuellt igen. Sedan 1995 har den offentliga sektorn varit utanför GATS men under Millennium Round är allting åter under diskussion. Tjänster täcker ca 3/4 av BNP men andelen ökar. Varje land bestämmer själv på vilka områden avtalet skall gälla, men då de tas med, skall alla tjänsteproducenter behandlas lika. De finns en viss osäkerhet om implementeringen i olika länder huruvida avtalet skall gälla 1) alla tjänster utom de offentliga, 2) tjänster där ingen konkurrens finns, 3) tjänster som är finansierade med offentliga medel eller 4) endast tjänster under monopol. Vilken position har biblioteken i detta pussel? Vad gäller om on line-tjänster i bibliotek? Enlig Frode Bakken, medlem i arbetsgruppen, behöver inte biblioteken helt bli påverkade av GATS – kanske bara till vissa delar. T.ex. online-tjänster kan definieras som distribution av innehåll och därmed hållas utanför GATS. WTO:s långtidsmål är trots allt att liberalisera hela tjänstesektorn och i längden kommer även biblioteken att omfattas av GATS.

En ny arbetsgrupp på kommande?

Det kulturella området är ett nytt område för EBLIDA och enligt verksamhetsledaren kommer det att bli enormt. Hon har därför föreslagit att en ny arbetsgrupp skall bildas. EBLIDA arbetar för att bibliotek och arkiv skall bli centraler för det kulturella arvet och för undervisning och vill delta i det föreslagna EU-projektet som kallas CALIMEIRA. EBLIDA vill också påverka EU:s nästa kulturprogram, som skall gälla för åren 2006–2007. Handel med kultur-tjänster berörs av GATS avtalet.

FLER FRÅGOR PÅ AGENDAN

EBLIDA arbetar också kring frågor om bibliotekens och arkivens roll inom livslångt lärande och kommer att lobba för att bibliotekaryrket och arkivarier skall inkluderas i EU-direktivet om utbildning för professioner.

För mig är detta ännu nytt, ordförande Putten berättade, att det för honom tog två år att riktigt komma in i arbetet. Området är stort och den intresserade kan läsa mera på EBLIDAs hemsidor (www.eblida.org) där de flesta dokument finns. I dokumenten hittar man också adresser till motsvarande EU-dokument.

Välkommen till Sjundeå bad

SONJA PETRELL-AUVINEN

Till ort för FSBF:s årskonferens har i år valts Sjundeå! Sjundeå är en typisk jordbruksbygd i västra Nyland, ca 50 km från Helsingfors. Kommunen har 5000 invånare varav ca 40 procent är svenskspråkiga. Ett välkänt idrottsevenemang är det årliga Sjundeå Cup i handboll. Sjundeå bibliotek är en del av den västnyländska Lukas-gruppen.

Södra Sjundeå ingick i det s.k. Porkala-området som arrenderades åt Sovjetunionen 1944. De främsta sevärdheterna är 1500-tals slottet Svidja och Sjundby gård. Svidja fungerar nu som Helsingfors universitets forskningsgård medan Sjundby fortfarande är i privat ägo. Gustav Vasa lät bygga Sjundby, som i tiderna var den största bebodda gården i landet. Ni har en möjlighet att besöka gården under konferensen. Gårdskulla lantbruksmuseum torde ha Finlands största samling gamla traktorer.

Temat för biblioteksdagarna är Hälsa – ur alla perspektiv, därför tycker vi att

konferensen passar bra på Sjundeå bad. Sjundeå bad är ett rehabiliteringscenter, som förutom direkt rehabilitering även erbjuder motionsveckoslut mm. Årskonferensens program innehåller allt från det etiska perspektivet på val av litteratur till vår egen trygghet på arbetsplatsen. Vad köps – hur borde vi välja, vilka www-portaler kan vi lita på, hur klarar vi stress, vilket är vårt fysiska och andliga välbefinnande?

Detta försöker vi få svar på.

Sjundeå Bad erbjuder en lugn miljö och programmet är uppbyggt så att det finns tid för rekreation, såsom simning, stavgång, kulturutflykt mm. Bad och konditionssal är gratis för dem som övernattar. Avsikten är också att vi, vid sidan om föreläsningarna, faktiskt skall hinna diskutera och umgås. Vi har tillgång till ett eget »lepopirtti« där föreläsningarna och kvällssamvaron hålls. Lunch och middag intas i centrets matsal.

Vi hoppas temat intresserar oberoende av bibliotekstyp, och att platsen, fast den är litet på sidan om, lockar till besök. Vi ordnar grupptransport från Helsingfors kvällen innan konferensen börjar och tillbaka avslutningsdagen och från Karis på torsdag morgon och tillbaka på fredag eftermiddag.

Södra sektionen önskar alla hjärtligt välkomna!

**Anmälningssblankett
på sida 23**

OM FÖRFATTAREN

Sonja Petrell-Auvinen är FSBF:s kassör och bibliotekschef i Ingå. För ytterligare information se presentationen i föregående nummer.

ETT DOPP I HÄLSOHAVET

4-5 SEPTEMBER 2003

Finlands svenska biblioteksörening rf:s årskonferens på Sjundeå bad. Temat för i år är hälsa. Vi tar upp temat ur olika perspektiv, bl.a. ur biblioteksanvändarnas och de biblioteksanställdas.

TORSDAG 4.9

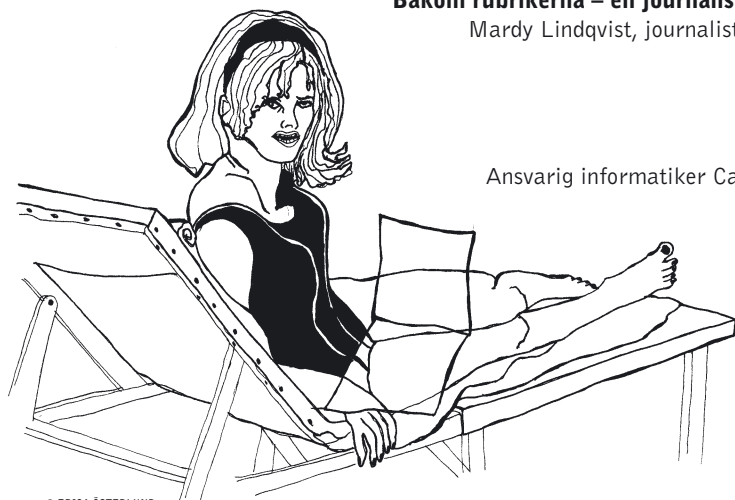
- 9:00 – 9:30 **Anmälan och kaffe**
- 9:30 – 9:45 **Välkomsthälsning**
- 9:45 – 10:45 **Hälsoinformation ur ett mottagarperspektiv**
Forskare Stefan Ek, Åbo Akademi
- 10:45 – 11:45 **Patientinformation – varför, vad och hur?**
Presentation av Folkhälsans infotek om hälsa och sjukdom.
Hälsoinformatör Göta Abrahamsson, Folkhälsan på Åland.
- 11:45 – 12:00 **Demonstration av portalen Tervemenoa**
Bibliotekschef Ulrika Wikström, Yrkeshögskolan Sydväst
- 12:00 – 13:00 **Lunch**
- 13:00 – 13:30 **Finns det farliga kunder?**
Överkonstapel Torolf Videnius, Kyrkslätt
- 13:45 – 15:15 **Relationer på arbetsplatsen**
PsM Minna Björkman, Team Fokus
- 15:15 – 16:30 **FSBF:s stadgeenliga höstmöte med kaffe**
- 16:30 – **Bibliotekarier kom loss!**
Aktiviteter enligt eget val
- 19:00 – **Middag**
Fortsättning följer i Lepopirtti. Program och fri samvaro.

© ERICA ÖSTERLUND

FREDAG 5.9

- Genusperspektiv på kvinnor och stress** 9:00 – 10:30
Gunilla Krantz, Samhällsmedicinska institutionen, Göteborgs universitet
- Bakom rubrikerna – en journalists perspektiv på medicinsk information** 10:45 – 11:15
Mardy Lindqvist, journalist specialiserad på medicinska frågor, HBL
- Lunch** 11:30 – 12:30
- Urvalsprinciper för hälsopublikationer** 12:30 – 13:15
Ansvarig informatiker Carita Bjon, FPA:s informationstjänst i Åbo
- Vad skönlitteraturen förmår** 13:30 – 14:30
Författare Merete Mazzarella
- Konferensen avslutas** 14:30 –
Därefter kaffe och avfärd

© ERICA ÖSTERLUND

Förslag till verksamhetsplan 2004 behandlas på höstmötet 4.9

Finlands svenska biblioteksörening är en ideell förening som skall tillvarata medlemmarnas intressen och samtidigt vara ett allmänt idéforum för biblioteksfrågor. Föreningen har som finlandssvensk centralorganisation ett särskilt ansvar för finlandssvenska biblioteksintressen. Föreningen skall stöda den finlandssvenska identiteten och kulturen i bibliotek både i svenska och i tvåspråkiga miljöer.

Föreningen bör aktivt bevaka att svenska intressen beaktas angående informations- teknologins tillämpningar i finländska bibliotek. Likaså bör föreningen aktivt bevaka att finlandssvenska intressen inte förbises angående bibliotekens kulturella ansvar.

Föreningen stöder utvecklingen av de finlandssvenska grundskolornas biblioteks- verksamhet utgående från Bittis-gruppens rapport "Två små skåp eller skolans informationscentrum" och det fortsatta arbetet inom gruppen. Samarbete mellan bibliotek och skola uppmuntras, också om bl.a. litteraturprojekt.

Föreningen deltar aktivt eller uppmuntrar enskilda biblioteks deltagande i olika läsförfrämjande projekt och i projekt som befrämjar skolsamarbete. Samma gäller för nationella evenemang som seniorsurf, nordiska läsveckan och andra. Föreningens medlemskap i Svenska studiecentralen ger möjligheter till nya samarbetsformer. Likaså är föreningen representerad i LL-centers verksamhet.

Föreningen skall också ta initiativ till projekt inom olika områden och stöda medlemmar som vill förverkliga idéer som faller inom föreningens verksamhetsområde. Föreningen kan sköta administrationen runt olika projekt.

För att kunna främja biblioteksverksamheten idkar föreningen nära samarbete med andra som arbetar för samma mål. Samarbete med finska biblioteksöreningar som Suomen kirjastoseura och Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund (FVBS) är mycket viktigt.

Föreningen stöder olika utbildningar inom bibliotekssektorn och följer aktivt med utvecklingen. Föreningen kan vid behov ta initiativ till fortbildning, utredningar och forskning som anses behövliga för

biblioteksväsendets utveckling på svenska i Finland.

2004

Föreningen bevakar större problemkomplex som bristen på svenska bibliotekarier, svenskspråkig utbildning inom biblioteksbranschen och att nationell biblioteksservice också finns på svenska.

Föreningen arbetar särskilt med följande projekt :

- ▶ BITTIS: en uppföljning av utvecklingsprojektet om biblioteksservice i finlandssvenska skolor (Kulturfonden, Finlands kommunförbund, Skolstyrelsen, Undervisningsministeriet m.fl.)
- ▶ deltagande i Helsingfors bokmässan i samarbete med andra finlandssvenska organisationer
- ▶ planering av studieresa
- ▶ medlemsvärning: kontakten med studerande inom branschen förbättras bl.a. genom ett försök med mentorskap
- ▶ planering av följande årskonferens
- ▶ årlig tävling om "Årets bästa svenska bibliotekswebbsida" i samband med årskonferensen
- ▶ medlemsförmånerna utvecklas

FÖRENINGENS VERKSAMHETS- FÖRUTSÄTTNINGAR

Föreningen har en omfattande verksamhet, och bör undersöka möjligheterna att deltidanställa en verksamhetsledare som också kunde fungera som konferenssekretare inför årskonferenserna. Möjligheterna att föreningen får ett fast kansli undersöks

Föreningens representation i internationell verksamhet stöds i mån av ekonomiska möjligheter. Föreningen satsar detta år särskilt på att verka inom Eblida.

MEDLEMSKÅREN

Biblioteksöreningens viktigaste resurs är en aktiv och intresserad medlemskår. Aktiva medlemsvärning bör ordnas.

Verksamheten gentemot biblioteken vid yrkeshögskolor och universitet breddas. Samarbete mellan personal vid olika typer av bibliotek blir allt viktigare då biblioteken allt mera fungerar som ett nätverk.

Studerande inom bibliotekssektorn är viktiga grupper att nå med tanke på återväxten inom föreningen. Föreningen fortsät-

ter att årligen inbjuda en studerande som stipendiat från turvis ämnet för informationsförvaltning vid Åbo Akademi och från bibliotekslinjen vid Vasa yrkeshögskola som deltagare i årskonferensen.

Via medlemstidningen Bibban och föreningens webbsida får man mera information om finlandssvenska biblioteksfrågor.

ÅRSKONFERENSEN

Årliga sammankomster är viktiga för många medlemmar, bl.a. för dem som jobbar i mindre bibliotek eller i finskspråkig miljö. Årskonferenser anordnas årligen om inte annat beslutas vid höstmötet.

Föreningen kan engagera samarbetspartners för program och finansiering av årskonferensen.

Föreningen strävar till att aktuell forskning inom bibliotekssektorn & informationsförvaltningen presenteras vid årskonferensen.

Årskonferensen år 2004 anordnas i Jakobstad, och temat är image och marknadsföring. Konferensen ordnas i september.

INFORMATIONSORGAN

Föreningen informerar sina medlemmar i första hand via medlemstidningen Bibban, som planeras utkomma med 3 nummer/år. Tidningen finns tillgänglig på webben efter avtal med Helsingfors stadsbibliotek/biblioteken.fi. Korta notiser tas också in i Kirjastolehti.

Svenska folkskolans vänners Svenskbygden distribueras till föreningens medlemmar som anmält sig som medlemmar i SFV

och erbjuder spaltutrymme samt plats i redaktionsrådet.

INTRESSEBEVAKNING

Föreningen samarbetar med:

- statliga myndigheter
- kommunala organisationer
- utbildningsinstitutioner på biblioteksområdet
- nationella och internationella biblioteksorganisationer
- finlandssvenska kultur- och bildningsinstitutioner och föreningar
- Åbo Akademi bibliotek och svensk- och tvåspråkiga forskningsbibliotek
- finlandssvenska förlag
- litteraturföreningar

Organisatoriska förändringar inom offentliga sektorn bevakas och föreningen försöker motverka lösningar som är negativa för bibliotekens verksamhet och status.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Kontakter till nordiska biblioteksorganisationer upprätthålls. De internationella organen Eblida och IFLA är viktiga samarbetspartners.

MEDLEMSKAP

Föreningen är medlem i:

- Svenska studiecentralen
- Finlands biblioteksmuseiförening
- LL-center
- EBLIDA
- International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)

Förslag till budget 2004 behandlas på höstmötet 4.9

UTGIFTER

Kurssekreterarutgifter.....	1 550
Verksamhet.....	15 700
<i>Årskonferens</i>	12 000
<i>Sektionsverksamhet</i>	1 200
<i>Utskottsverksamhet</i>	500
<i>Bokmässan</i>	1 000
<i>Studieresa</i>	1 000
Möteskostnader (hyror m.m.).....	800
Resekostnader.....	5 500
<i>Inrikes</i>	3 000
<i>Utrikes</i>	2 500
Bibban-tidningen.....	5 350
<i>Tryck & post</i>	2 850
<i>Red & Ill. m.m.</i>	2 500
Kansliutgifter.....	800
<i>Bankavgifter</i>	200
<i>Telefon</i>	100
<i>Post</i>	500
Medlemsavgifter till organisationer.....	600
Totalt	30 300

INKOMSTER

Medlemsavgifter.....	4 600
Inkomster från kursverksamhet.....	12 000
Understöd.....	4 200
<i>SFV</i>	1 000
<i>Konstansfundet</i>	1 300
<i>Kulturfonden för Fi-Sv</i>	800
<i>Övriga fonder</i>	1 000
Undervisningsministeriet.....	9 500
<i>För verksamheten</i>	7 500
<i>För int. verksamheten</i>	2 000
Totalt	30 300

Budgetkommentarer

Budgeten och bokslutet för år 2002, behandlades på vårmötet i Mariehamn den 21.3.03, och presenteras därför här helt kort.

Föreningens ekonomi är mycket god. Den 31.12.02 visade brukskontot ett innehav på 14 275,41 €. Den totala omsättningen för året var 95 445,66 €.

Medlemsavgifterna gav 4 552 € och årskonferensen 14 258,40 € inklusive för detta ändamål avsedda understöd 4 200 €. I andra understöd fick föreningen 10 300 €, av vilka UvM:s utgjorde 9 000 €. Kassar såldes för 257 €.

Utgifterna för konferensen blev 11 173,25 €. Styrelsemedlemmarnas rese- och möteskostnader plus representation uppgick till 4 642,54 €. Utgivningen av Infobladet kostade 1 890,69 €.

Föreningens utgifter för deltagandet i Syd-Afrika-seminariet på bokmässan i Helsingfors kostade 2 217,42 €. Övriga utgifter består av bland annat sektionsverksamhet, bankavgifter, reklam med mera.

Totalt uppgick föreningens utgifter till 26 214,63 € och inkomsterna till 29 612 €. (I dessa summor finns inte Bittis-projektet med. Bittis finansierades helt av Svenska kulturfonden och Finlands kommunförbund).

Bibban intervjuar tre FSBF veteraner

Några av föreningens mångåriga medlemmar har lämnat sitt biblioteksvärv. I dessa intervjuer berättar de om det värdefulla bildningsarbete de utfört under många år. Bibban önskar dem sköna meningsfulla pensionärsdagar, och välkomnar dem att fortsätta att delta i föreningens verksamhet!

Eira Thesslund

Anne Smeds: Du Eira, har jobbat som chefs/stadsbibliotekarie vid Lovisa stadsbibliotek i 35 år. Vad var det som tände gnistan för bibliotekarieryrket?

Eira Thesslund: Har alltsedan barn tyckt om att läsa. Började under studietiden jobba som extra anställd vid Åbo Akademis bibliotek. Där praktiserade jag sedan också de sex

utveckla och förbättra verksamheten.

AS: Ser du några negativa sidor i de här förändringarna?

ET: Den mest skrämmande hotbilden är ekonomin. Nedskurna anslag för material drar mattan undan bibliotekens verksamhet. Det samma gäller indragningen av tjänster. Tekniken underlättar arbetet men biblioteket där besökarna skall klara sig helt på egen hand blir opersonligt och den

Namn: Eira Thesslund
Född: 9.8.1939
Familj: Ogift
Senast lästa bok: Resa med Tove
Favoritförfattare: Tämligen omöjligt att säga. Läser gärna biografier. Ett ålderstecken?
TV: Nyheter och aktualiteter
Senaste teaterpjäs: Teater DaCapo från Uppsala som presenterade en diktföreställning baserad på Märta Tikkanens : Århundradets kärlekssaga.

månaderna som den tiden krävdes för att överhuvudtaget få söka in till biblioteksutbildningen vid Soc & Kom. Avstod lyckligtvis från den ursprungliga tanken att bli lärare. Bibliotekarieryrket och arbetet på ett förhållandevis litet allmänt bibliotek erbjuder ett mycket brett arbetsfält.

AS: Hur anser du att bibliotekens roll har förändrats under åren?

ET: Sedan mitten av 1800-talet har de allmänna biblioteken utvecklats till ett nätverk över hela landet. Ett effektivt återanvändningssystem i kommunerna. Gratisprincipen har varit oerhört värdefull. De biblioteksanställda utgör en viktig förmedlare och en kanal mellan biblioteksbesökarna och allt det material som står till förfogande. Besökarnas förväntningar på bibliotekstjänster har vuxit. Man har märkt att det går att ställa allt högre krav. Det i sin tur stimulerar personalen att

mänskliga och sociala dimensionen går förlorad. ADB är mycket bra, men det gäller att minnas att det är ett arbetsredskap som bör användas förnuftigt och med kritisk blick. Här har bibliotekspersonalen ett stort ansvar att vaska fram relevant material och hjälpa kunderna att hitta fram till det.

AS: Vilken händelse minns du som speciellt omvälvande under årens lopp?

ET: Inga större »omvälvningar« kanske, utvecklingen har gått framåt och t.ex. fjärrlåneverksamheten har haft mycket hjälp av ADB:n. Om man jämför med att skicka förfrågningar på måfå per post, kanske flera gånger och dagens möjlighet att se om boken t.o.m. finns på hyllan i olika bibliotek så har ju en enorm utveckling skett.

AS: Är det något särskilt som du skulle önska att man fäster speciellt uppmärksamhet

vid i framtiden inom biblioteksbranschen?

ET: Att bibliotekspersonalen bättre skulle kunna ta fram sitt arbete. Det är roligt att jobba med biblioteksbesökare och med böcker och annat material. Men det kräver också en gedigen yrkeskunnighet för att ge ett gott resultat. En bred allmän insikt och förståelse för detta måste präntas in hos kunder och beslutsfattare. Och det skall märkas också i lönekuvertet.

AS: Du är en långvarig medlem i Finlands Svenska biblioteksörening. Hurdan roll har föreningen inom biblioteksvärlden?

ET: De flesta av oss jobbar i gott samförstånd på tvåspråkiga orter. Det svenska språkets betydelse behöver inte överdimensioneras men det har känts bra och viktigt med samarbetet mellan biblioteken i Svenskfinland, både de allmänna och de vetenskapliga. Föreningens biblioteks dagar har ofta erbjudit en betydande del av »fortbildningen« på svenska. De har gett tillfälle att bekanta sig med bibliotek på olika orter. Föreläsningar och experter har gett idéer och inspiration men den fria samvaron och diskussionerna med kolleger har också varit synnerligen värdefulla och givande.

Maj-Len Backlund

Gerd Backman-Pettersson: Den 1 september 1960 började du jobba vid Helsingfors stadsbibliotek, först på barnavdelningen och senare på andra avdelningar och på sjukhusbibliotek. Vad minns du från den tiden?

Maj-Len Backlund: Stämningen på barnavdelningen var mycket vänlig. Där fanns en förvånansvärt stor läsesal för alla de barn, som inte kunde läsa hemma och som fick uppbevåra sin bok bakom ryggen på bibliotekarien. Bibeln med illustrationer av Gustave Doré var en av de populäraste böckerna och fick förnyas med jämna mellanrum. Nickby sjukhus, där jag jobbade en tid var också en intressant erfarenhet.

GBP: Efter att du blev färdig bibliotekarie 1963 under den första svenska bibliotekskursen vid Soc & Kom fick du tjänst som amanuens vid Åbo stadsbibliotek, på sjukhusbiblioteket. Några intryck därifrån?

M-LB: Jag har alltid tyckt mycket om att jobba på sjukhusbibliotek. Man får en omedelbar feedback och bra kontakt med låntagarna också om det ibland kan vara svårt och känsligt att rekommendera böcker på t.ex. psykiatriska avdelningar. Jag tycker att jag lärde mig mycket om människor, att lyssna på dem. Sjukhusbiblioteksverksamheten är mycket viktig både för vana och ovana läsare. Läsning kan fungera som flykt undan svårigheter, som ett medel att för ett ögonblick glömma sjukdomen. Det här borde beslutsfattarna beakta i stället för att

Namn: Maj-Len Backlund (Löf)
Bor: Vintertid i Pargas, sommartid i Pirilö
Familj: Maken Sune och två vuxna söner
Bok på nattduksbordet: Merete Mazzarellas Linjer mellan stjärnor
Favoritförfattare: Tove Jansson, läser gärna dikter och essäer
Favoritfilm: Emil i Lönneberga och nordiska filmer över lag
TV: Lyssnar hellre på radio. På TV ser jag mest natur- och litterära program
Favoritpjäs: Tyckte mycket om Joakim Groths Intermezzo på Johannis
Motto: »Slarva inte med orden!«

lägga ner sådan verksamhet.

GBP: Åbotiden innebar också att du bildade familj bosatte dig i Pargas.

1974 valdes du till köpingsbibliotekarie. Sedermera blev du stadsbibliotekarie för att efter 29 år avgå som biblioteksdirektör. Det har hänt mycket under dessa nästan trettio år i Pargas: biblioteket har flyttat två gånger, sjukhusbiblioteksverksamheten startade – en period fanns det t.o.m. två bibliotek – också ett på Kärkulla, personalen ökade, datoriseringen genomfördes. Vi har tillsammans skrattat åt endel projekt, som vi med stor entusiasm – men föga förhandsplanering startade, bl.a. bokbilen. Det vi inte skrattar åt är bokbåten, som ju blivit något av ett »varumärke« för Pargas och som gjort biblioteket känt t.o.m. utanför landets gränser. Hur föddes den idén?

M-LB: De första Pargasdagarna ordnades i slutet av maj 1976. Biblioteket deltog genom att »utlokalisera« verksamheten till skärgården. Vi hyrde en båt, fyllde ett 20-tal lådor med böcker och lånade ut dem på dagen. På kvällen ordnade vi en fest på ladugårdsvinden i Sorpo. Vi satt på höbalar, svalorna flög ut och in, korna råmade under oss och katterna jamade. Vi bjöd på diktuppläsning och skådespel (med benägen hjälp av kulturombudsmannen) och marthorna

stod för kaffe och korvgrillning. Så bokbåten hör nog till mina ljusaste och roligaste minnen från Pargastiden. Den ger glädje!

Att vi lyckats utveckla biblioteket till vad det nu är beror naturligtvis dels på kommunens välvilliga inställning men framför allt på den goda laganda och de goda medarbetare jag haft. Den inre kvaliteten hos kollegerna betyder mera än yttre omständigheter, det vill jag poängtera!

GBP: Ditt stora intresse för lyrik föddes under skoltiden då du hade lyckan att få en entusiastmerande och bra modersmåls-lärare. Det intresset har följt dig genom åren. Du har varit ordförande för Åbolands litteraturförening (1984–1991) och både redigerat och deltagit i flera skrivarantologier och litteraturcirklar. Du var också med om att starta Poesins dag i Pargas år 1995 – den firas på Violadagen varje år till minne av Viola Renvall. Är det något du speciellt vill kommentera?

M-LB: Jag var med om att starta en skrivargrupp – Pargas skrivare – för många år sedan. I den har jag alltid känt mig välkommen trots att jag inte har skrivit så mycket själv. Människorna i den är mycket olika – vardagsfilosofer kan man kalla dem – men duktiga på att skriva.

GBP: Till slut den oundvikliga frågan – vad ska du göra nu? Du har alltid drömt om en resa längs den transsibiriska järnvägen – skall du förverkliga den drömmen?

M-LB: Ta dagen som den kommer. Ägna mera tid åt familjen, åt läsning. Kanske skriva mera än tidigare. Och resa – knappast längs transsibiriska järnvägen – men med tåg – tågresor har alltid fascinerat mig.

Gun Spring

Ulrika Wikström: Gun – Du lämnar nu ditt arbete som barnbibliotekarie vid Ekenäs stadsbibliotek för att njuta av pensionärstillvaron. Vi som känner dig vet att du är en person med ett starkt engagemang, om det så handlat om föreningsliv, samhällsengagemang bl.a. i form av lokalpolitik, uppdrag t.ex. i Svenska Kulturfonden, eller arbetet för att främja barns läsning och kulturupplevelser.

Du har i biblioteket gärna jobbat med projekt. Finns det något som du tänker på med särskild glädje?

Gun Spring: Unda Marina var ett projekt, som jag tyckte om. Jag hade fått idén till projektet då jag besökte Hameln och såg hur de där hade tagit till vara folksagan Rättfångaren från Hameln och byggt upp en mängd turistattraktioner kring sagan. Kan Hameln så kan vi, tänkte jag och tyckte att Topelius vackra saga om Unda Marinas silverskål, som har sina rötter i Ekenäs skärgård, kunde vara någonting att uppmärksamma. Teater Geist dramatiserade sagan och den gjordes till en dockteater. Sagan visades sedan för barngrupper runt om i vårt till arealen stora Ekenäs med många skolor och många filialbibliotek. Det blev inte bara en dockteater. Det blev en bok också med sagor skrivna av lokala skribenter och med illustrationer av Irmelin Sandman Lilius. Boken heter I Unda Marinas fotspår – sagor från hav och land och den gavs ut på Schildts förlag. I projektet ingick också ett seminarium kring sagan och vi – stadens kultursekreterare var min medarbetare – tänkte

Namn: Gun Spring (Holmström)
Bor: I egnahemshus i Ekenäs
Familj: Min man, tre vuxna barn och sex barnbarn, den yngsta är tre, den äldsta är sjuttio år
Senast lästa bok: Imre Kertész: Mannen utan öde
Favoritförfattare: Jag har ingen favoritförfattare, men jag tycker om att läsa biografier och jag läser gärna historia
TV: På TV ser jag också gärna på program som belyser historiska skeenden
Senaste film på bio: Det blir mycket med män utan något; senaste film var Mannen utan minne – mycket bra!

Har du tänkt på hur viktigt det är med läsplatser? Nu tänker jag inte i första hand på bibliotekens olika varianter på bord plus stol plus eventuell avskildhet, utan på platserna som med tiden blir ens personliga läsplatser i och utanför hemmet. De flesta har väl en bestämd plats vid matbordet och kanske en viss lästol framför tv:n, så varför inte ha en egen läsplats också? Jag kan garantera att alla läsoplevelser förhöjs om man har en läsplats som får en att känna sig speciell, jag har nämligen själv stor erfarenhet av läsplatser.

Jahapp, då är det väl bara att utse sin läsplats och gripa sig an alla de där böckerna som man borde ha läst eller glömt att man läst, kanske någon tänker. Sakta i backarna, så enkelt är det inte! Du måste först granska dina behov och dina alternativ. Om du som jag läser mycket i och för ditt arbete så rekommenderar jag att du skaffar dig flera läsplatser. Själv håller jag mig med tre arbetsrelaterade läsplatser: skrivbordet på jobbet, köksbordet hemma och bordet i vardagsrummet. I bland använder jag faktiskt skrivbordet hemma också, men det sker bara strax efter ett nu-ska-jag-ta-mig-i-kragen-och-röja-på-skrivbordet-infäll.

© ERICA ÖSTERLUND

Själv letar jag som bäst efter en sådan plats. Jag har flyttat ifrån mina gamla läsplatser och någon perfekt plats för nöjesläsning har jag ännu inte hittat i min relativt nya bostad. Letandet ska i alla fall få ta den tid det tar, men lite konstigt är det att platsen inte har uppenbar sig än.

Antagligen har jag alltför höga krav på min läsplats, det kan bero på att de läsplatser som jag minns bäst från min barndom är rätt originella. Min första riktiga läsplats var en stol bestående av två manchesterklädda dynor på golvet hos våra grannar. Där satt jag och läste Kalle Anka-tidningar oavsett om grannarna var hemma eller inte. Det var lite förbjudet att gå in om ingen var hemma, men eftersom jag visste hur man tog sig in även om dörren var låst var frestelsen övermäktig.

Min andra läsplats var min mormors centralgarderob. Där bland kläder och städredskap fanns travar med Hemmets Veckotidning och för en textslukerska av mina mått var det paradiset. Jag minns att folk som kom och hälsade på mormor ibland undrade varför jag satt i garderoben. Säkert uppfattades jag som smått underlig, men det förstod jag aldrig själv. Jag var ju helt uppslukad av Stor-Klas och

Manchesterkuddar och äppelträd eller betydelsen av att välja rätt läsplats

SOFIE WICKMAN

Av nämnda platser är faktiskt köksbordet den smartaste platsen. Några långa läsprojekt kan man helt enkelt inte placera där eftersom bordet ska användas för måltider med jämna mellanrum. Jag tvingas alltså att snabbt göra det jag ska, avsluta läsningen och plocka undan efter mig.

När det gäller nöjesläsning är det en helt annan typ av plats som behövs. Då behöver man inte tänka på att man lätt ska kunna göra anteckningar medan man läser (antecknandet gör att man vanligen behöver ett bord) eller på att läsningen ska vara effektiv (vilket den blir om man vet att platsen ska användas till något annat och kanske av någon annan inom kort). I stället kan man gå på känsla och söka sig en lugn vrå som man vet att man är ensam om att använda, vilket betyder att man kan låta böckerna, filten, fotpallen och temuggen stå kvar tills man behagar använda platsen nästa gång.

Sofie Wickman är FM från Väsa Universitet och jobbar som timplärare i modersmål på Institutionen för barnpedagogik, Åbo Akademi i Jakobstad.

Lill-Klas, spökhistorier och livsöden.

Ända upp i tonåren använde jag min tredje läsplats. Inspirerad av någon Lotta-bok klättrade jag upp i äppelträdet och läste många böcker där om somrarna. Det var inte det minsta bekvämt, men det var en originell plats som fick mig att känna mig speciell.

Om jag bara hittar min nya läsplats så har jag lovat mig själv att läsa Brott och Straff som länge stått oläst i min hylla. Problemet är bara att mina nuvarande grannar knappast går med på att jag tar mig in till dem när de inte är hemma. Vi har faktiskt en centralgarderob, men den är fullproppad av allt annat än Hemmets Veckotidning och saknar dessutom helt den rätta stämningen. Äppelträn har vi visserligen, men de är bara två år gamla och har mycket tunna kvistar. Följaktligen lämpar de sig inte för klättring, inte ens om det är Brott och Straff man har tänkt läsa. Kanske jag skulle försöka ändå? Speciell skulle jag åtminstone känna mig!

➡ Fortsättning från föregående sida

oss att vi också skulle kunna medverka till att någon silversmed skulle smida en Unda Marinas silverskål.

Nu finns det faktiskt en prototyp till en sådan skål, men silver är ett dyrt material, få se om skålen någonsin kommer till eller om Unda Marinas skål för evigt är borta.

Det här projektet löpte så fint, allt klafade och det ökade nog läsintresset bland barnen.

Projektet Bokeken, som var ett läsprojekt riktat till alla stadens lågstadieskolor, renderade mig stadens kulturpris. Det var ändå ganska tungt. Det är ju bra att man inte

på förhand vet hur mycket arbete och möda någonting för med sig.

Sedan kan man ju fråga sig om inte det vardagliga arbetet ändå är det mest värdefulla. Det är bara det, att för att få statliga understöd eller understöd från fonder, så måste man göra projekt. Det går inte att få understöd för det fortlöpande arbetet.

UW: Du har också varit aktiv medlem i FSBF, speciellt i den sektion för barnbiblioteksarbete som hade sin blomstringstid på 80-talet. Har du några speciella minnen från den tiden?

GS: Jag har nu inte varit så aktiv, men jag

var några år ordförande för barnsektionen och då arbetade vi bland annat med att försöka göra upp principer för barnbiblioteksarbetet. Vi hade ett riktigt fint förslag, som vi försökte marknadsföra också på finskt håll. Därvid förblev det. Själva arbetet med principerna lärde mig personligen mycket.

Jag minns också fantastiskt trevliga barnbiblioteksdagar i Nykarleby och så de tvåspråkiga barnbiblioteksdagar, som vi ordnade i Ekenäs

UW: Trots att du är född östnylänning har du engagerat dig mycket i Ekenäs. Det har tagit sig uttryck i att du varit med om

Nätverk är lösenordet

BARBRO WIGELL-RYYNÄNEN

En gång i världen förekom i Info-bladet någonting som kallades Inspektörens spalt.

Siv Petrell, i kärt och uppskattande minne bevarad, skötte i många år den svenska inspektörstjänsten för Södra och Västra Finlands län. Inspektörernas arbete förändrades med länsstyrelseförordningen från början av 1990-talet och med den stora länsreformen 1996. Ett drygt år efter reformen överflyttades den svenska inspektörstjänsten till Undervisningsministeriet. Arbetsuppgifterna som hör till tjänsten har förändrats väldigt mycket med alla dessa skeenden.

DET SVENSKA NÄTVERKET

Den svenska »biblioteksinspektionen« – det är ju faktiskt inte längre fråga om att inspektera utan om att på olika sätt främja verksamheten – är i dag egentligen ett fungerande nätverk. Västra Finlands län har en egen svensk inspektör, Gunilla Sandler i Vasa, men både Södra och Västra Finlands län har dessutom kunniga, engagerade, tvåspråkiga inspektörer. Hannu Sulin i Södra Finlands län och Päivi Jokitalo och Anneli Ketonen i Västra Finlands län är helt naturligt en del av nätverket. Stommen är givetvis Finlands svenska biblioteks förening som driver viktiga svenska biblioteksärenden och ger samhörighet och stöd. Ordföranden har förtjänstfullt informerat om aktuella frågor som t.ex. nu senast nationalbiblioteksarbetsgruppens rapport.

MEDIKULTURENHETEN

Biblioteksteamet på Undervisningsministeriet består av tre personer. Teamet ingår i mediekulturenheten på kulturpolitiska avdelningen, chef för enheten är Jukka Liedes, upphovsrättsjurist. Enheten sysslar bl.a. med upphovsrätt, audiovisuell kultur, kulturell diversitet (EU, Europarådet, WTO), regionala frågor och frågor som rör de allmänna biblioteken. Biblioteksteamet har en fungerande arbetsfördelning. Till Anneli Åyräs uppgifter hör allt som gäller statsandelar, anläggningsprojekt och regionala frågor. Kirsti Kekki arbetar med strategiska frågor och utvecklingsarbete i samband med detta. Till mina arbetsuppgifterna hör utöver den svenska verksamheten också nätverks- och försöksprojekten och den internationella verksamheten, frågor som gäller barnkultur och barnbiblioteksverksamhet och stödet till kulturtidskrifterna.

Den internationella verksamheten växer, det har blivit allt viktigare att arbeta med vad som i ministeriets gemensamma strategi kallas vår synlighet ute i världen Vi lever i de globala nätverkens tid.

BIBLIOTEKSSTRATEGI 2010 – en strategi för tillgängliggörande av kunskap och kultur

Biblioteksstrategi 2010 har sänts ut till alla bibliotek. Den finns tillgänglig i tryckt format på finska, svenska och engelska,

OM FÖRFATTAREN

Barbro är biblioteksinspektör vid undervisningsministeriets kulturavdelning med ansvar för frågor som rör allmänna bibliotek.

och dessutom på nätet på www.minedu.fi på dessa tre språk. Strategin har glädjande nog lyfts in i det nya regeringsprogrammet, vilket ju givetvis ger den en stark status. Den kan sägas innehålla tre centrala mål:

Biblioteks- och informationstjänsterna skall ur användarens synvinkel fungera som en enda service-enhet. Det verkligt nya är tanken att kombinera och koordinera kanalerna för den officiella informationen med bibliotekens verksamhet. Alla olika typer av bibliotek borde enligt visionen sortera under en gemensam statlig administration, den tanken framförs redan i det bibliotekspolitiska programmet.

Biblioteken skall säkerställa medborgarnas jämlika tillgång till källor för kunskap och kultur. Här handlar det om det nationella biblioteks nätets funktion, om standard och kapacitet, om geografisk och ekonomisk jämlikhet, om resurser på både ett kommunalt och ett statligt plan.

Kunskaper i informationshantering skall ses som en viktig medborgerlig färdighet och som en del av undervisning och inläring på alla nivåer. Strategin tar upp problemen som rör våra skolbiblioteksfunktioner och kommer med förslag till förbättringar och samarbete rörande elevernas informationsförsörjning.

Bittis-projektet har presenterats bl.a. på Litteraturdagarna i Marichamn och omtalats också i Bibbans spalter så jag vill här bara påpeka att vi hade ett svenskt nätverk också kring dessa frågor långt innan biblioteksstrategin publicerades.

att grunda Ekenässällskapet och att du i stadsbiblioteket är den person som haft hand om hembygdssamlingen. Samtidigt har du skrivit artiklar från dina barn- och ungdomslandskap. Känner du dig hemma både i Öst- och Västnyland?

GS: Jag sommarbor på min barndomsö Sarfsalö i den östnyländska skärgården. Där trivs jag bra. Men min hemstad är Ekenäs. Mitt intresse för historia har gjort att jag gärna arbetat med bibliotekets hembygdssamling. Jag har skrivit om min far och jag har skrivit om en boksamling i min hemby. Jag skulle ännu ha lust att skriva om min mor och nu har jag tid för det så kanske det blir något.

UW: Vad har varit det bästa med barnbiblioteksarbetet?

GS: Barnens tillit och glädje.

UW: Har det funnits tråkiga sidor?

GS: I alla arbeten upplever man säkert svåra perioder. Somliga dagar har jag gått hem tyngd till jorden och upplevt mig som fullkomligt misslyckad. Sedan har arbetsglädjen kommit tillbaka och då har det oftast berott på att barn eller föräldrar eller lärare visat sin uppskattning. Vi behöver så mycket uppskattning vi människor.

UW: Har du visioner du inte hunnit förverkliga? Någon hälsning till de unga som kommer att arbeta med barnverksamheten?

GS: Jag har massor av visioner som jag inte hunnit förverkliga. Tack och lov för det! Jag har inga andra hälsningar till de unga bibliotekarierna än att man skall lita på sig själv och inte alls snegla på hur arbetet gjorts tidigare och så hoppas jag att alla i biblioteket skall arbeta som ett team och stödja och hjälpa varandra.

UW: Och så den oundvikliga frågan till en blivande pensionär – vad skall du göra nu?

GS: Jag har fått ett pensionärskort, som gör att jag får pensionärsrabatt bl.a. på bussar och tåg. Det kortet har jag redan börjat utnyttja.

Rapport från litteraturdagarna ur en modersmåslärares synvinkel

CHRISTINA BLOMQVIST

Torsdagen den 20 mars 2003 åkte tio bibliotekarier från Jakobstad och Vasa och två modersmåslärare från Jakobstad till Mariehamns Litteraturdagar. Arrangör var FSBF/österbottniska sektionen. Jag och min kollega i Oxhamns skola (högstadiet i Jakobstad), Katarina Rönnbacka, var med första gången för två år sedan och hade då fått träffa bl.a. Mikael Niemi, Håkan Nesser, Kjell Westö och Katarina Mazetti, samtliga intressanta författare för våra högstadieelever. Vi hade trivts i sällskapet och fått inspiration för våra litteraturlektioner (modersmålsämnet heter numera modersmål och litteratur) och såg nu därför fram emot detta års Litteraturdagar.

Vi inledde Litteraturdagarna med att delta i Seminariet Bibliotek och skola på fredag. Monica Borg-Sunabacka, barnavdelningschef från Stadsbiblioteket i Jakobstad, berättade om Bittis-projektet och betonade att samarbetet mellan bibliotek och skola bör vara två-riktat.

Carina Fast, lärarutbildare vid Institutionen för lärarutbildning i Uppsala, föreläste om berättandet som pedagogisk metod. Hon betonade att berättaren har stor makt och står med den ena foten i berättelsen och med den andra hos lyssnaren. Hon gav tips om hur berättaren skall inleda för att hörargruppen skall få en lyssnarberedskap: »Det var på den tiden då choklad rann i floderna...« »Det var inte på min tid, inte på din tid, utan...« eller »Det var på den tiden då den bengaliska tigern rökte pipa...« Genom att lyssna på en berättelse, lär barnet sig lyssna. Ett lyssnande barn behöver ej nedtystas, det är tyst. Carina Fast rekommenderade lyssnarövningar och ritualer kring berättandet, exempelvis en hörna med en matta som tas fram eller björkstubbar i berättarskogen. Berättaren kan också ha en berättarhätt, en -sten, ett -ljus eller ett berättarskåp med en krok där någonting som hör ihop med berättelsen hänger. Bekräftelsen är också viktig, exempelvis: En i publiken säger: »Jag var där!« Berättaren frågar: »Vad såg du?« »Lyssnaren: »Ett sandslott!« Berättaren: »Ja, du var verkligen där!« Genom att lyssna lär sig barnet språket och hur det är uppbyggt. I rimsagor visar sig språket tydligt för barnet. Barn som ofta får lyssna på berättelser, berättar sedan gärna själva och lär sig hur berättelser är uppbyggda. Berättelser är alltså bra för både muntlig och skriftlig framställning.

Carina Fast avslutade med att understryka att barn genom att lyssna börjar fundera på olika existentiella frågor och lär sig mycket om sig själva, och sist men inte minst får mycket kunskap!

Efter lunchen fick vi en föreläsning i käll-

kritik. Anette Holmqvist, ansvarig för Kolla källan på svenska Skoldatanätet, gav många, goda praktiska exempel på hur vi kan arbeta med källkritik på Internet och i skolan. Vi fick lära oss att ange en Internet-källa på rätt sätt; en anonym källa på nätet är värdelös. Till sist fick vi en förteckning på viktiga Internet-adresser och sökkkanaler.

När seminariet var till ända såg Katarina och jag på varandra: 6½ h hade gått i ett huj! Vi hade fått lyssna till intressanta föreläsare och fått oss mycket matnyttigt till livs! Vi fick broschyrer, litteraturförteckningar och kontaktadresser. Bara för detta hade det varit värt att komma den långa vägen till Mariehamn.

Efter seminariet höll FSBF ett kort vårmöte, men Katarina och jag rusade till Biblioteket och hann till invigningen av Litteraturdagarna. Årets tema var: »Tillit«. Efter hälsningsorden tolkades Joel Petterssons texter till musik under rubriken »Till alla, alla, alla...«.

NONSTOP

På lördag var det nonstop-program i bibliotekets aula från klockan tio på morgonen till klockan tio på kvällen. Mänskor kom och gick i en strid ström genom skjutdörrarna. Konstigt nog störde det inte att det var liv och rörelse i aulan, för allt gick lugnt och stilla till. T.o.m. de små barnen i famn och vagn/kärra var tysta. Någon drack kaffe med smörgås, andra såg på böcker och köpte hem några att läsa sen efteråt. Den som ville kunde få böckerna signerade av sina favoritförfattare. Jag tog några bilder på dem som bevis på att jag träffat dem live. Jag köpte några böcker också. Inte så många som för två år sedan, men i alla fall fylldes min påse också i år. Det var bl.a. »Nåd« av Linn Ullman och »Vita näsdukars vatten« av Sanna Tahvanainen, som fångat mitt intresse. Det var en alldeles speciell stämning

i biblioteket som inte kan beskrivas om man inte varit där.

Intervjuer och paneldiskussioner avlöste varann hela dagen. Man kände knappt av någon hunger. Intressant var isländskan Kristin Omarsdottir och väldigt annorlunda och spännande. Tyvärr tog hennes bok så fort slut att jag inte hann få något exemplar. Hon sade att man inte behöver några andra förebilder än mor och far. Hennes åsikter är globala, inte typiskt isländska. Hon skriver romaner, just nu om en ung kvinna med en väninna, lyrik och skådespel. Vi fick höra henne mässande läsa en dikt på isländska som översattes av intervjuaren.

Johanna Sinisalo, Finlandiapristagare år 2000, berättade om sitt möte med troll. Hon är en av Finlands främsta science fiction-författare. Sanna Tahvanainen berättade om sin roman »Silverflickan« och om varför en syster finns med i alla hennes skrivelser. Sanna Tahvanainen presenterade en ung författarinna som också skriver om en syster: Ranya ElRamly. Den sistnämndas språk lär vara så vackert att inget vackrare utgivits sen Mika Waltari. Hennes bok »Auringon asema« kommer ut på svenska i höst, men om man behärskar finska borde man för språkets skull läsa den på originalspråket. Boken handlar om hennes föräldrars kärlekshistoria; fadern är egyptier och modern finska. Sanna Tahvanainen översätter boken och båda läste samma utdrag ur den; Ranya snabbt, snabbt på finska och Sanna långsamt på svenska, men båda vackert!

Den intressantaste diskussionen ledde Nina Fellman från Åland. Med i panelen satt bl.a. Linn Ullman, Johannes Salminen och Kjell Westö. Temat var »Tillit i världen - vem kan man tro på?« Irak-kriget låg som en skugga över panelen och det märktes att den var besviken på president Bush och hans agerande. Panelen tyckte att det är jobbigt om en vän sviker, att den som älskar mest lider mest. I litteraturen finns rum för allt det mänskliga. Vi behöver alla tillit och tilliten byggas på topparna i världen eller på individen? Odysseus lär ha sagt: »Allt jag behöver har jag med mig!« Helle Klein, som var förhindrad att delta i Litteraturdagarna och panelen pga av världshändelserna, lär ha sagt, att hon litar på tilliten. Det finns mycket gammalt gott i den nordiska tra-

ditionen, avslutade Johannes Salminen. Vi har vuxit upp med USA som ideal och det svider idag. Men som tur är gav inte Finland sin välsignelse till Irak-kriget.

Litteraturdagarnas höjdpunkt var lördagskvällens litterära supé! Temat var »Tillit till berättelsens livskraft«. Ca 360 personer hade löst in biljetten. Vi fick lyssna till Claes Andersson, som både läste dikt och ackompanjerade Mia Hafrén på pianot. Lina Ekdahl läste dikter till Martin McFauls gitarrackompanjemang, Lena Andersson läste sina häftiga dikter och återigen satt Linn Ullman i panelen, samt Claes Andersson, Jens Christian Gröndahl och Lena Andersson. Samtliga gav oss tilltro till berättelsens livskraft.

I pausen mellan eftermiddagsprogrammet och kvällsprogrammet hann vi delta i SMLF:s ,dvs Svenska modersmåslärarnas förening, vårmöte i Gymnasiebyggnaden.

LITTERÄR GUDSTJÄNST

På söndag, Marie bebådelsedag, hölls en litterär gudstjänst i S:t Görans kyrka klockan 11. Kyrkan var fullsatt. Predikan hölls av Maria Sundblom, som också drog lördagskvällens litterära supé. I sin predikan ville Maria Sundblom lyfta fram familjen. Det finns andra familjetyper än kärnfamiljen, som kyrkan mest talar om. Hon beundrade Josefs accepterande av Jesusbarnet; denne var ju trots allt inte hans biologiska son, men ändå hans son fullt ut. Josef kan vi ta som en god förebild ännu idag. Gudstjänsten slutade med nattvardsgång.

Efter gudstjänsten hann vi ännu till biblioteket. Tove Janssons brorsdotter, Sophia Jansson, och Christina Björk, textskrivare till Lena Anderssons böcker, samtalande om Tove Jansson och tog oss med på en resa med Tove. Allas tillit till muminmamman kommer bra fram i hennes böcker och hennes stora insikt i människonaturen; alla var viktiga. Sophia Jansson berättade också om sin fasters digra korrespondens. Alla brev från läsekretsen skulle besvaras av författarinnan själv. Den sista tiden fick dock Sophia hjälpa till.

»Sambafotboll« var en engagerad litterär diskussion om fotboll. Två fotbollsfantaster, Kjell Westö och Fredrik Ekelund från Malmö, samtalande och Ekelund läste valda stycken ur sin bok »Sambafotboll«, i vilken han tolkar Brasilien via fotbollen. Även fotboll tycks innehålla poesi.

Tuva Korsström ledde den sista debatten om provokation. Tyvärr måste vi avvika mitt i för båten väntar inte på någon, inte ens under Litteraturdagarna.

Vi hade fått vara med om tre intensiva dagar i Mariehamn, dagar som ger mersmak. Om FSBF återigen ordnar en resa till Litteraturdagarna hänger vi med. Dessa dagar är som en litterär injektion för trötta modersmåslärare och kan varmt rekommenderas!

Medelålders + man = tragikomisk?

MONICA BORG-SUNABACKA

Petri Tamminen var en av de många inhemska författarna som medverkade på Litteraturdagarna i Mariehamn

Hemma har jag en äkta make som trött brukar påstå att den medelålders mannen är tragikomisk. Så det resonemanglet lät bekant då jag stiftade bekantskap med författaren Petri Tamminen, som blev intervjuad av Tapani Ritamäki under rubriken »*Fel inställning – en litterär roadmovie om frihet och ansvar*«. I diskussionen utgick Ritamäki i huvudsak från den bok som i fjol översattes till svenska och heter just *Fel inställning*.

Enligt Tamminen är mannens problem idag att han inte har någon given uppgift, en livsuppgift i vårt samhälle. All mat vi behöver finns i butiken, mannens roll som jägare för familjens överlevnad har för längesedan blivit överflödig. Den medelålders mannen är i stället ständigt på jakt efter livets innehåll, dess mening. Det vill han inte gärna medge utan försöker ihärdigt dölja det och det är då han blir tragikomisk.

Tamminen gav ett exempel på hur trist mansrollen framstår till och med för barnen. I leken mamma-pappa-barn är det i allmänhet ingen som vill vara far i huset, för vad ska man då göra? Det är till och med roligare att vara hund!

Ritamäki jämförde Tamminens stil med de stora författarna Hemingway och Beckett. Tamminen använder sig av en Hemingwaysk meningsbyggnad med korta meningar, tonen är lakonisk. Mycket av berättelsen förmedlas mellan raderna. »Lyhyt kieli« lärde sej Tamminen tidigt i barndomen då inte ens mamman orkade lyssna på hans långa utläggningar. Det gällde att lära sig tala kort men ändå få

det viktigaste sagt. Numera litat han hellre på läsarens förmuft än på läsarens tålmod, därför skriver han korthugget.

I boken *Fel inställning* är huvudpersonen Harri en hypokondrisk journalist som blir vettskrämd då han får veta att hustrun väntar barn. Han drabbas av den stora Rädslan, och den har sin egen logik. Harri uppsöker en psykolog som inget förmår åt hans nojor, i stället blir det kollegan Eero som står för diverse manliga hjälpsatser.

Harri har någon form av social störning, han kan inte betrakta sina medmänniskor som riktiga människor utan de blir snarast symboler. Det avspeglas i texten där frun och barnet aldrig nämns vid namn.

Bokens förläggare tyckte att Harri blev överdrivet neurotisk, fast Tamminen påstår sig använda egna vändor i boken. Många läsare har däremot känt igen sig och hört av sig till författaren.

Tamminen ser en paradox i dagens samhälle, människan har en stor frihet men hon kan inte hantera den. I stället ökar brådskan och trots att välmåendet ökar så mår alltfler människor allt sämre! Rädslan har blivit en handelsvara, skrällen exponeras i olika media. I boken *Piiloutujan maa* undersöker Tamminen vilka möjligheter människan har att gömma sig, att dra sig tillbaka antingen som flykt eller för att samla sin inre kraft. Han har funnit att platser såsom skogen och biblioteket fungerar bra. Någon kanske förhårligar sommaren då »allt« kommer att ordna sig? Eller tyr sej till ett förhårligande av Österbotten? Österbotten är för övrigt ett tacksamt laboratorium för skärskådning av den finska mannens egenskaper. Den österbottniske mannen är nämligen speciellt intressant, hos honom blir dilemmat med rollen som karlararl tydligt. Det är ju inte Tamminen ensam författare om att tycka!

Tja, det tragiska kan låta deprimerande men diskussionen i Mariehamn gav upphov till många skratt i publiken, bokens tragikomiska poänger framkom tydligt. Och att Tamminen uppgav sig ha Veijo Meri som en viktig förebild gjorde inte saken sämre! Så visst blev man nyfiken!

Petri Tamminen
Elämiä, 1994
Miehen ikävä, 1997
Vääriä asenne, 2000
(*Fel inställning*, 2002)
Piiloutujan maa, 2002

OM FÖRFATTARNA

Christina är lärare sedan 32 år och jobbar numera som modersmåslärare på högskolan i Jakobstad. »Mocki« kan du läsa mera om i intervjun på sida 17.

Barnens bibliotek

– det virtuella barnbiblioteket

SOLVEIG HORTANS

Katarina Dorbell är projektledare för Barnens bibliotek i Sverige. Barnens bibliotek är ett virtuellt bibliotek som skapas av barn i åldern 6–14. Katarina Dorbell är den som håller i trådarna för webbsidan och samarbetar via nätet med en redaktionsgrupp bestående av barn och har även samarbete med barn- och ungdomsförfattare. Webbsidans innehåll utformas och bestäms av barn och deras intressen speglas på sidan.

Barnens bibliotek fungerar som en startside för informationssökning, tanken är även att skapa läslust och visa på att läsa böcker är kul och häftigt enligt Katarina Dorbell. Vid en förfrågan om vad Barnens bibliotek skulle innehålla, ansåg barnen som tog kontakt att boktips var något som intresserade dem och information om författare. Idag finns ca 1200–1300 boktips i databasen och den bara växer. Barn är duktiga på att läsa, recensera och tipsa varandra om bra böcker och informationen om Barnens bibliotek sprider sig. Att sidan har blivit så populär beror till stor del på att det är enkelt att ta kontakt, allt sker via Internet. Webbsidan används både av barn, skolbibliotekarier och lärare.

Boktipsen som finns på sidan skrivs av barnen själva och Dorbell försöker var försiktig i ändring av språket, det skall vara en sida av barn gjord för barn, inga höga trösklar skall det finnas som hindrar deltagande.

Barnens bibliotek är även handikappanpassad och har bl.a en virtuell Äppelhylla som är till för barn med funktionshinder. Där finns material och länkar samlade för barn med läshandikapp, synhandikapp och där finns även boktips på teckenspråk! På allmänna bibliotek i Sverige finns böcker och annat material som är speciellt anpassade för barn med funktionshinder på en s.k. Äppelhylla och Barnens bibliotek erbjuder en virtuell sådan.

Har du inte redan bekantat dig med Barnens bibliotek så rekommenderas detta, det är inte enbart barn som har nytta av denna webbsida. Den är även användbar för barnbibliotekarier, lärare och andra som är intresserade av barn- och ungdomslitteratur.

➤ www.barnensbibliotek.net

Webbsidor med liknande innehåll

- www.barnen.org
- www.barnboken.nu
- www.lukukeskus.fi
- www.kidlink.org
- www.nifn.helsinki.fi/bibbi
- www.nifn.helsinki.fi/ellen
- www.lib.kokkola.fi/barnbiblioteket/lashornan.html
- www.lib.hel.fi/riko/barnavdelningen/boktips
- www.tomtit.se

Vilken information hittar man på Barnens bibliotek?

- Fråga bibliotekarie-service, barn kan skicka in frågor med e-post och frågorna besvaras så fort som möjligt av en bibliotekarie, även Bibliotekarie direkt fungerar via denna sida och är igång mån–fre kl 10–16.
- Tävlingar av olika sorter
- Boktips med recensioner av barnböcker, intervjuer med författare gjorda av barn
- Boknyheter, nya böcker presenteras. Det finns även en söktjänst som gör det möjligt att söka en speciell författare eller en titel
- Skrivboken innehåller sidor för barn som vill öva upp sina skrivkunskaper, skrivarkurser, skrivtips, tävlingar. Skrivhörnan och Stafettsagan, där barnen själva skriver en saga som nu börjar bli väldigt lång...
- Faktalänkar som är uppdelade ämnesvist och Roliga länkar
- Bokfigurer, figurer som förekommer i barnböcker finns hopsamlade

OM FÖRFATTAREN

Solveig sitter som pressansvarig i FSBF:s styrelse och är en av Bibbans redaktörer. Om du vill veta mera kan du läsa styrelsepresentationen i föregående nummer.

Internet – en guldgruva eller en soptipp?

SOLVEIG HORTANS

Rubriken är lånad av Anette Holmqvist, ansvarig för Kolla källan – en tjänst på svenska Skoldatanätet. Hon presenterade webbplatsen under seminariedagen i Mariehamn och gav praktiska exempel på vad källkritik är. Kolla källan är ett projekt som skall vara till stöd vid källkritisk granskning vid informations-sökning. Idag ger informations-sökning på Internet informationsökaren en mängd svarsalternativ och därför kan det vara av vikt att lära sig att vara mera kritisk till all den information man hittar. Tjänsten är tänkt för lärare men är lika användbar för biblioteken, speciellt med tanke på användarutbildning och skolning av användarna i att söka information på rätt sätt, att hitta rätt information och framförallt att lära sig vara kritisk till den information som hittas på Internet. Källkritik är att kritiskt granska information och källor, allt som finns på Internet är inte bra information, det finns en

mängd skräp så det gäller att lära ut hur man hittar bra information.

Mera om Kolla källan! Projektet hittar du på: <http://www.skolutveckling.se/skolnet/kolla/kallkritik.html>

Några grundregler att följa

- Kolla alltid vem som står bakom webbplatsen eller servern, privata personers hemsidor innehåller ofta ~ tildetecknet i slutet av adressen
- Finns det någon ansvarig utgivare, e-postadress, telefonnummer eller andra kontaktuppgifter
- Vem är författaren, är han auktoritet på området och finns det kontaktuppgifter
- En viktig sak är att aldrig använda anonymt material
- Webbplatsens innehåll skall alltid kollas noga, är det fakta, propaganda eller reklam som presenteras, finns det innehållsförteckning
- Textens utformning, är den trovärdig, faktagranskad, är texten på rätt nivå, är det en användbar text för uppgiften
- Källor, finns det källhänvisningar eller länkar
- Datum, när är sidan gjord och när är den senast uppdaterad

Bittis – två små skåp eller skolans kunskapscentrum

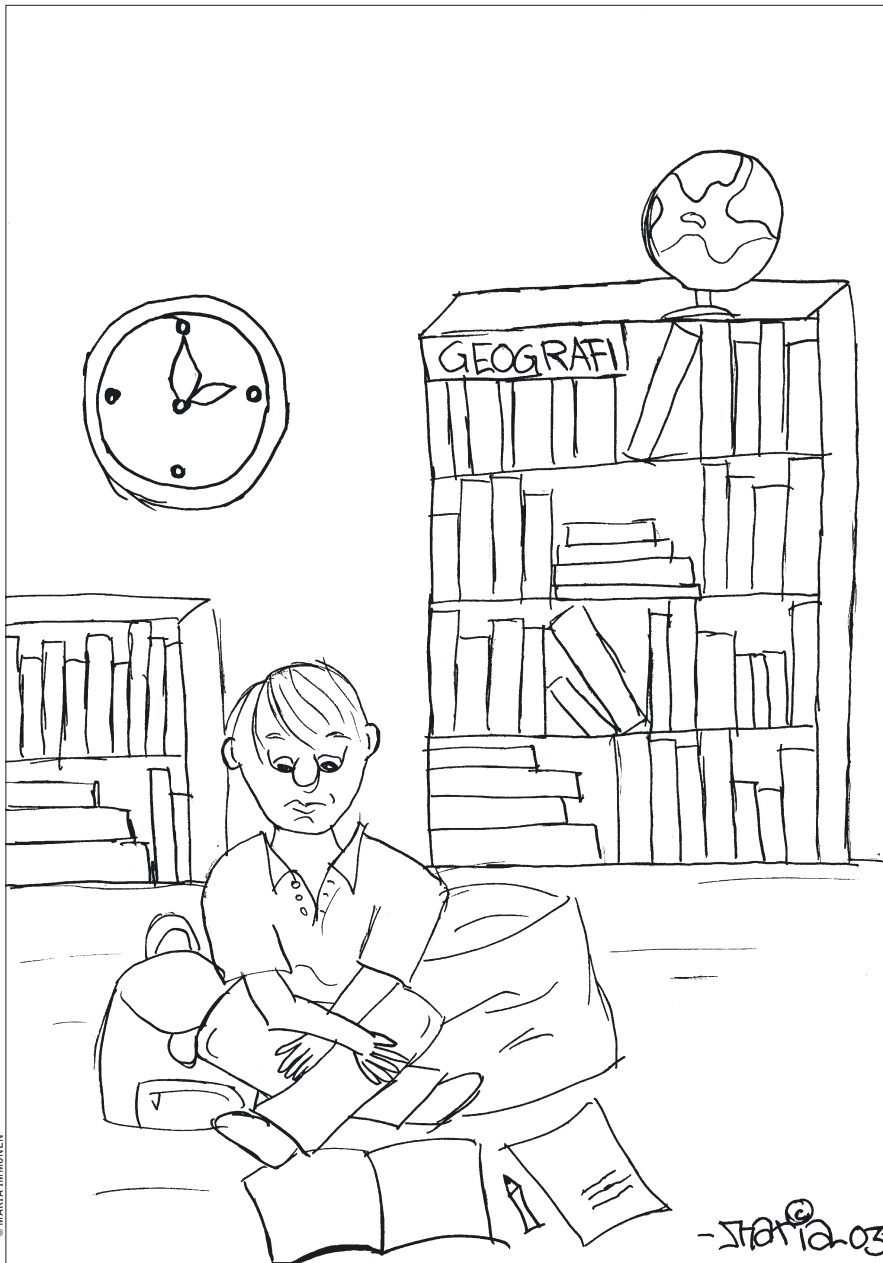
SOLVEIG HORTANS

Skolbibliotekens situation i svensk-finland har undersökts och resultatet presenterats i rapporten.

Rapporten om skolbibliotekens situation i de svenska grundskolorna har utförts av Monica Borg-Sunabacka och Susanna Söderholm och som titeln anger är skolbibliotekens situation väldigt varierande i svenskfinland. Projektet Bittis påbörjades 2001 för att kartlägga situationen för skolbiblioteken och skolornas samarbete med de allmänna biblioteken. Understöd för arbetet har beviljats av Svenska kulturfonden och Finlands kommunförbund. Arbetet med Bittis-projektet är dock inte avslutat än. Gruppen bakom Bittis-projektet kommer att fortsätta sitt arbete med att bl.a. göra en studieresa till Stockholmstrakten och besöka bibliotek i Nacka och även be-

Monica Borg-Sunabacka

◆ Fortsättning från föregående sida

kanta sig med skolbibliotekscentraler som finns i Sverige. Kanske något för Finland?

Monica Borg-Sunabacka var en av de två bibliotekarier som jobbade med undersökningen och sammanställandet av rapporten. Till vardags jobbar hon som avdelningschef på barnavdelningen vid Jakobstads bibliotek. Genom sitt arbete har Monica kontakt med skolorna i staden och ett visst samarbete har utvecklats mellan skolorna och biblioteket i Jakobstad. Det är idag möjligt för skolorna att beställa bokpaket från biblioteket, innehållet kan variera allt från olika temapaketer med facklitteratur till skönlitteratur. Under år 2002 skickades det från biblioteket och ut till skolorna ca 156 bokpaket med sammanlagt 8.789 böcker och det till 12 skolor! Att kunna fördjupa sig i en sak tyckte Monica var en av de största fördelarna med att jobba med Bittis-projektet och arbetet var också ett spännande avbrott i det dagliga biblioteksarbetet.

På frågan varför det fanns ett behov av att göra en undersökning om skolbibliotekens situation svarade Monica att det redan fanns en allmän åsikt om att skolbiblioteken fungerar under usliga förhållanden, svaret var så att säga givet från första början, men det saknades bevis för påståendet. Resultatet av undersökningen var därför ingen överraskning. Skolbibliotekens situation varierar stort ute på skolorna säger Monica och det framkommer även i rapporten. Vissa skolor har satsat på ett ordentligt bibliotek med en bra samling och fungerande utrymmen, medan andra skolor knappt har något som kan kallas skolbibliotek. Därför var det viktigt att få undersökningen utförd, för att kunna påvisa behoven inom området och för att få svar på vitt allt så här är skolbibliotekens verkliga situation. Detta för att ha en grund för ett fortsatt arbete med att utveckla skolbiblioteken och för att kunna påtala brister.

Resultatet i sig var med ett starkt ord, deprimerande, enligt Monica. Alla skolor har

inte upptäckt skolbibliotekens betydelse och vad de kan ge. Problemet kan ligga i att skolan är en stor inrättning och skolbiblioteket bara är en liten del av denna organisation och riskerar därför lätt att försvinna.

Vår för är det då viktigt att ha ett skolbibliotek på sin skola och vilken uppgift har det?

Monica anser att biblioteken är viktiga i skolan, böckerna kommer närmare barnen ifall skolan har ett skolbibliotek. Ett skolbibliotek skall innehålla skönlitteratur och moderna medier, inte alltid så mycket facklitteratur, dels för att den är så dyr och så föräldras den betydligt snabbare än skönlitteraturen. En av skolbibliotekets uppgifter är att stärka elevernas läsande och intressera dem för litteratur. Barnen själva är otroligt duktiga boktipsare och kan inspirera varandra till att läsa.

Vad hoppas man att resultatet av Bittisundersökningen skall leda till i Jakobstad?

Monica berättar att det redan finns ett projekt som står i startgroparna. Ett projekt för att stärka och vidareutveckla samarbetet mellan bibliotek och skola. Det är utbildningsverket och biblioteket i Jakobstad som håller i trådarna.

Bibliotekarierna och lärarna kommer att tillsammans utarbeta ett lämpligt sätt att lära eleverna informationssökning. Det är viktigt att eleverna tidigt lär sig informationssökning på rätt sätt. Lärarna behövs i projektet för att utarbeta det pedagogiska/didaktiska arbetssättet och bibliotekarierna har kunskap i informationssökning.

Projektet kommer att innehålla undervisning för stadens lärare i hur det moderna biblioteket fungerar idag, hur informationssökning går till, vilka användbara webbresurser som står till buds, information om IKT, biblioteksdatabaser, mera information om läsfrämjande projekt, läsning av klassiker. Även vad ett skolbibliotek kan ha för betydelse och vilka resurser skolbiblioteket kan tillföra skolan och dess verksamhet.

Tanken med projektet är att det skall utarbetas pedagogiska modeller i samarbete med bibliotek, skola och elever som skall beskriva hur man kan arbeta med dessa frågor och det skall även utarbetas praktiska anvisningar för samarbetet skola-bibliotek. Slutresultatet skall bli en plan för framtida samarbete mellan skola och bibliotek i Jakobstad. Planen kunde eventuellt även bli en modell för andra kommuner om hur det är möjligt att ha ett samarbete mellan det allmänna biblioteket och skolan.

Projektet är tvåspråkigt och två bibliotekarier kommer att jobba med det, samt fyra lärarrepresentanter från låg- och högstadiet i staden.

Språkstimulans 1999 – och sedan då?

MARGIT WESTERLUND

Nykarleby startade under år 1999 ett brett upplagt samarbete kring språkstimulans sedan det visat sig att läsförståelsen sjunkit katastrofalt i grundskola och högstadium. Samarbetet resulterade i ett fortlöpande projekt som fått namnet »Språkstimulans i Nykarleby«. Via projektet får nyfödda i Nykarleby sedan 1999 »Barnens första bok« tillsammans med en broschyr om barns språkutveckling. De finskspråkiga barnen fick först »Meidän kuopus« och får nu sedan den sålts slut »Ai ai veitikkaa« av Marjaliisa Pitkäranta. Kassetten med rim och ramsor från Nykarleby som producerades med sponsorpengar säljs fortfarande. För de medel som projektet fått in den vägen har de medverkande daghemmen och förskolorna fått köpa in bilderböcker. Projektet presenteras utförligare på adress: www.nykarleby.fi/sprakstimulans.

BOKTRÄFFAR

Stadsbiblioteket har från första början varit med som aktiv part och tack vare projektmedel för läsinfärdighet och litteraturfrämjande från Undervisningsministeriet under 2001 och 2002 har arbetet kunnat gå vidare inom bibliotekssektorn. Redan under år 2000 började biblioteket kalla till bokträffar höst och vår för läsfrämjare inom daghem, förskola och skola. Lärarna har fått räkna bokträffarna som en halv fortbildningsdag. Under 2001 köpte biblioteket sex klassuppsättningar för projektpengarna samt bjöd på författarbesök. Cannie Möller besökte årskurserna 5–6 i samtliga svenska grundskolor i Nykarleby samt årskurs 8 i högstadiet. Kari Levola berättade om sitt författarskap för hela finska skolan.

Litteraturspelet »Boktårtan« var 2001 års stora satsning i biblioteket. Sedan idén utkristalliserats och 12 författare utvalts för spelet kunde programmeringen genomföras. Kriterier för valet av författare var att de skulle vara välkända av barnen i årskurs 3–6, men också några utmaningar skulle finnas med. De skulle också vända sig till både pojkar och flickor. Spelet, som finns på adressen www.nykarleby.fi/bibliotek/barnsida/boktartan, kunde enligt planerna sättas ut på nätet i början på september 2001.

Projektet »Läsfärdighet och litteraturkännedom« har sammanlänkats både med det tidigare projektet »Språkstimulans i Nykarleby« genom bokträffarna och med »Bokäventyr 2001«. »Bokäventyr 2001«

Boktårtan

En regnig dag ville Valter och Sofi göra en tårta. De letade efter den stora bakboken och hittade bilden på en verkligen festlig tårta. Men hur såg receptet ut egentligen??? Utan att någon märkt det hade lurifaxen Trollbiss smugit sig in och blandat om friskt i bokhyllan. Så här löd receptet till Valters och Sofis stora förvåning:

Blanda väl:
Bläckfisk
2 glas kärleksdryck
16 korvar med bröd
1 fläckmacka
1 tsk ljuvlig medicin

Kyl med:
Is, en hel skridskobana full

Dekorera med:
5 ben och en klick potatismos
1 pumpa full med monstergodis
1 redig bit gurka för en Hemlig en
1 grön marsipanpadde

Serveras med:
31 dubbelpepprade pepparkakor

Litteraturspelet »Boktårtan« var 2001 års stora satsning för stadsbiblioteket i Nykarleby

genomfördes i Nykarleby så att biblioteket valde en bok per vecka under perioden februari–maj och september–december. Böckerna valdes delvis så att de skulle komplettera klassuppsättningarna. Boken och författaren presenterades med bokpärmerna inscannad i ett nyhetsbrev, som sändes ut en gång i månaden per e-post.

SATSNING PÅ SKOLBIBLIOTEK

Skolbiblioteken i Nykarleby fick för år 2002 ett anslag för upprustning. Bibliotekschefen utsågs av bildningsnämnden till ansvarsperson och åkte därför runt till samtliga skolor för att träffa lärarna och se skolbiblioteket. En referensgrupp med en representant för varje skola utsågs och stadsbiblioteket gav råd om boktitlar och skötte inköpen. Nya lämpliga barnböcker presenterades vid de ordinarie bokträffarna samt vid ett extra tillfälle ordnat enbart för skolbiblioteksgruppen. Inom ramen för satsningen på skolbiblioteken anskaffades fler titlar i klassuppsättning samt böcker inom fem temaområden. Dessa böcker finns mellan lånetiderna i stadsbiblioteket och lånas också ut därifrån. Temaböckerna och klassuppsättningarna presenteras i broschyrer som skall sändas till alla grundskolor i Nykarleby lagom till höstterminen 2003.

Biblioteket engagerade under år 2002 bibliotekarie Eva Hietanen för att besöka samtliga svenska lågstadieskolor och presentera barnböcker (sin egen bok samt andras) för eleverna i årskurs 3–4. Inför besöket hade skolan fått en lista över de böcker Eva skulle berätta om och från stadsbiblio-

teket medfördes en boklåda till varje skola. De böckerna hade i förväg lånats ut till respektive skola och eleverna kunde därför låna dem direkt efter Evas presentation. Under 2002 gjorde biblioteket också med projektmedel en »inventering« av Nykarleby-författare i Nykarleby, vilket utmynnade i sidan www.nykarleby.fi/bibliotek/forfattare.

Arbetet för språkstimulans och läsfrämjande fortsätter under 2003, både i bibliotek och skola. Bibliotekschefen ingår i den lokala styrgruppen för »Dialogen«, som är ett läsfrämjande projekt inom »Norra ligan« (kommunerna Karleby, Kronoby, Larsmo, Jakobstad, Pedersöre och Nykarleby). Även om projekten har visat att det går att väcka läsintresset hos dagens barn och unga visar också lästest att det inte går att vila på lagrarna – nya generationer barn kräver samma helhjärtade engagemang som när projektet startade. Inom »Dialogen« och i allt lokalt samarbete (bibliotek – daghem – förskola – skola osv.) fortsätter arbetet med målsättningen att alla barn skall få en likvärdig tillgång till positiva läsupplevelser. Idéer finns och fler föds i samverkan har vi lärt oss i Nykarleby!

OM FÖRFATTAREN

Margit Westerlund är bibliotekschef på stadsbiblioteket i Nykarleby.

Pedagogiska verktyg

YVONNE HENRIKSSON JOHANNA MARA

Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi ordnade i april en kurs som tematiskt följde upp temat från fjolårets biblioteks dagar i Vasa: Pedagogiska verktyg för bibliotekarier. AB Utbildning Sydväst hade två bibliotekarier på kursen. De redovisar här för tankar som fördes fram och tankar som uppkom under dagarna.

Undervisning av vuxna

Under den första dagen hörde vi PeD Petri Salo föreläsa om olika aspekter på handledning och undervisning av vuxna.

Idag finns det många nya kanaler för undervisning (t.ex. nätkurser) men inläringen sker ändå på samma sätt som förr och utmaningen ligger inte nödvändigtvis gömd bakom ett tekniskt hjälpmedel.

Hur ska man undervisa vuxna? Vilka är verktygen? Enligt Petri Salo finns det inga generella tips eller recept på en lyckad föreläsning. Alla människor, såväl lärare som elever, och situationer är unika. Varje situation måste analyseras skilt för sig. Oftast är det bäst att utgå från sig själv. Om du lyssnar på en föreläsning, hurudan vill du att föreläsaren ska vara? Vilka föreläsare är det du kommer ihåg och vad var det hos dessa som gjorde dem så bra?

DEN VUXNE SOM ELEV

Petri Salo jämför gärna handledning av vuxna med ett orienteringsevenemang för vuxna nybörjare. Där finns bankonstruktörer, kartritare, tävlingsledare och vid behov en assistent under loppet. Vid varje kontroll skall man sedan stanna upp, blicka bakåt och reflektera. Vilka är problemen? Vad har jag lärt mig – och vart är jag på väg?

Undervisning av vuxna kan kallas ett möte mellan vuxna där båda parter lär sig. Jämfört med barn har vuxna en större motivation att lära sig. Men där barn gärna prövar på något nytt tror vuxna oftast att de »inte kan«, och är rädda för att göra bort sig. Undervisning av vuxna kräver således en högre grad av fin känslighet. De vuxna förstår istället att kräva effektiv undervisning och lärarens auktoritet ifrågasätts på ett annat sätt.

Enligt Petri Salo är den viktigaste frågan man ska ställa sig själv som handledare: Varför? Varför ska jag möta dessa vuxna? Vilket är syftet och behovet? Man måste veta något om dem man ska möta. För att skapa ett intresse måste det finnas ett behov ur den vuxnes perspektiv. De vuxna ställer krav på innehållet. Man måste således prioritera det centrala

före detaljer och roliga historier. Innehållet måste vara aktuellt och uppdaterat. Vidare får tekniska hjälpmedel aldrig ersätta innehållet, utan de ska snarare användas som kryddor.

Det är också viktigt att den som föreläser är sig själv. Petri Salo påminde oss om att vuxna människor snabbt ser bakom inövade roller och fasader. Det är också viktigt avt avslutningsvis reflektera över det man gått igenom för att stimulera till fortsatt inläring.

PLANERING

Många gånger är tiden kort då man skall berätta om något i sitt bibliotek. Petri Salo påpekade att det är viktigt att planera sin presentation så att inget viktigt faller bort ifall tiden tar slut.

Hur du börjar och avslutar din presentation är mycket viktigt. Då du börjar, låt åhörarna betrakta dig – det gör de ändå! Samla dig i lugn och ro samtidigt som du samlar gruppen. Håll en liten paus och inled med någonting som väcker intresse och som gör åhörarna nyfikna: ett påstående, en fråga, en egen upplevelse, ett aktuellt problem, en anekdot...

Avslutningen är minst lika viktig och den måste kunna användas oberoende av hur långt i innehållet du har kommit. Du kan avsluta t.ex. med ett sammandrag, en slutsats eller ett förslag till hur kunskaperna ska utnyttjas. Lova inte att sluta utan sluta! Petri Salo jämförde början och avslutning med hur det görs i TV-såpan »De vackra och de djärva«. Där är spänningen som högst i början och i slutet av programtiden. Däremellan upprepas vissa meningar flera gånger så att ingen missar det för handlingen mest relevanta.

UTVÄRDERING

En viktig del, som inte får glömmas, är utvärderingen. Ställ sådana frågor som hjälper dig att vidareutveckla dig själv och din undervisning, t.ex. frågor om deltagarnas intresse, motivation, förhållande tid-innehåll och anknytning till vardagslivet.

Petri Salo gav oss tipset att efter varje gång vi har hållit undervisning, skriva ner våra egna upplevelser och erfarenheter. Det

OM FÖRFATTARNA

Både Johanna och Yvonne är bibliotekarier vid YH Sydväst. Yvonne på Ekenäs stadsbibliotek och Johanna i Åbo och Pargas.

kan vara nyttigt att gå igenom dem inför följande gång.

Och verktygen? Ja, de ligger snarast i förmågan att analysera sig själv som handledare och i att känna till grupperna och deras behov.

Lästips

- Mari Aulanko (1985): Minäkö luennnoimaan?
- Malcolm Knowles (1998): The adult learner
- Yrjö Engeström (1982): Perustietoa opetusta

Inlärningsstilar och handledning

På programmet den andra dagen stod två föreläsare, PD Jannica Heinström som i sin doktorsavhandling undersökt hur inlärningsstil och personlighet påverkat informationssökningen hos graduskribenter vid Åbo Akademi.

Den andra föreläsaren var informatiker Olli Mäkinen från Vasa stadsbibliotek.

Johanna Mara, Sydväst-bibliotekarie från Åbo, deltog i kursen och har ställt sina anteckningar till redaktionens förfogande.

INLÄRNINGSSTILENS INVERKAN PÅ INFORMATIONSSÖKNINGEN

PD Jannica Heinström har presenterat resultatet av sin undersökning för bibliotekarier bl.a. på årskonferensen i Lovisa och i kursen Biblioteket i nätet. Vi sammanfattar här vad hon kommit till i sin forskning, och hänvisar i övrigt till Jannicas avhandling: *Fast Surfers, Broad Scanners and Deep Divers: personality and informationseeking behaviour*. Åbo Akademi 2002. ISBN 951-765-108-2

Fast surfers: Dessa studerande är inte så studiemotiverade, de har ofta tidsbrist (svårt att disponera tiden?), är osäkra, konservativa, men lättsamma till personligheten. De använder helst källor som lärare och handledare rekommenderat, de är försiktiga i val av källor och i sökbeteendet. De föredrar en snabb och ytlig informationssökning

och ger lätt upp om svaret inte kommer direkt. De vill helst ha litteraturen genast eller överhuvudtaget lättillgänglig litteratur, anmärkningsvärt är att de oftare använder böcker och tidskrifter, mera sällan Internet och elektroniska databaser. De hade svårare att tillgodogöra sig ny information och var inte så bra på källkritik och analys av informationen.

JM:s reflektioner: Det är de här studerande som kommer inrusande och vill ha boken genast, förväntar sig att man söker fram ur egna databasen (för de har inte brytt sig om att lära sig använda den själv), och att man plockar fram böckerna åt dem. Vill inte heller läsa alternativa böcker om läraren gett läsförslag. De återkommer knappast heller om man lovar att göra en informationssökning, men kanske för att avhämta den bok de reserverade. Kanske lättillgänglighet via fulltextdatabaser kan öppna nya sökvägar för dessa studerande, förutsatt att läraren rekommenderat denna sökväg.

Broad scanners: Dessa studerande är utåtriktade, öppna för nya intryck och ofta tävlingsinriktade och självsäkra. Deras sökstrategi är sällan planerad, de använder sin sociala förmåga vid informationssökningen och är flexibla och nytänkande. De använder många olika informationskällor, också okonventionellt och slumpmässigt som t.ex. då de följer med TV-sändningar eller dagstidningar. De föredrar information som ger nya idéer och synvinklar. De har lätt att bedöma kritiskt, säkert till stor del på grund av att de har så stor bredd på använda källor.

JM:s reflektioner: Denna grupp är kanske svårast att identifiera, de är förmodligen rätt lätta att handleda, öppna och mottagliga, men kommer kanske inte ihåg att använda biblioteket. Kanske den här typen är de som tror sig kunna avstå från tryckta källor helt och basera sitt examensarbete på intervjuer?

Deep divers: Detta är en motiverad och intresserad personlighetstyp, intellektuellt nyfiken, öppen för nya erfarenheter och mycket samvetsgrann. De får ofta mycket goda studieresultat. Som informationssökare väljer de säkra kort som t.ex. väletablerade författare, välrenommerade tidskrifter. De föredrar också djuplodande verk framom översiktsverk och är noggranna med analys av informationen. Viktigt är att det skall vara högsta möjliga kvalitet på källorna och informationen. De är ofta självständiga och konsulterar lärare mindre än de andra typerna, men de är också beredda på att anstränga sig för att hitta information.

JM:s reflektioner: Man kan förmoda att djupdykarna frågar mindre av bibliotekarier, men att de oftare beställer fjärrlån och kan ta sig tid att vänta på material som är svårtillgängligt om det behövs. De är förmodligen

rätt intresserade av att lära sig använda olika databaser... och blir snabbt skickliga på att söka själva?

OM HANDLEDDNING AV GRUPPER

Stötestenar

Under Olli Mäkinens ledning fick deltagarna i grupp fundera över pedagogiska problem de stött på i arbetet, det kan handla om heterogena grupper, med stora skillnader i vad deltagarna kan både tekniskt och kunskapsmässigt. Bibliotekarien vet ej i förväg vad gruppen kan (och vad de är beredda att lära sig). Olli Mäkinen gav exempel på kurser som han hållit, där de anställda såg kursen som rekreation, medan arbetsgivaren önskade att de skulle lära sig något!

I allmänna bibliotek i synnerhet är det stor variation på undervisningsgrupperna, bibliotekarien måste ha en mycket bred kunskapsbas och stor människokänedom. Det är viktigt att kunna något om väldigt mycket ha en bred fackkunskap.

Man måste kunna fokusera och begränsa stoffet, inte köra med utmattningstaktiken, och möta kunden på rätt nivå.

Handledning

Bibliotekariens roll har förändrats från att vara den som sköter en boksamling och handleder i att använda just den, till att vara den som följer med alla förändringar och kunna handleda olika kunder både rent tekniskt (datatekniskt), i sökstrategier och kanske t.o.m. kunskapsmässigt i någon mån. »Det enda bestående är förändring.«

Handledning har blivit allt viktigare i biblioteket – att få kunderna att söka självständigt (sparar tid i det långa loppet), i bästa fall kanske kunderna visar sina vänner vad de lärt sig... Rollen som utbildare passar kanske inte för alla, men det kan också vara fråga om en »initialosäkerhet«, den mest ovilliga kanske visar sig vara en alldeles utmärkt pedagog med lite övning! Den traditionella bibliotekariens roll har dock inte gynnat pedagogiska talanger.

Ibland kan det vara viktigt att ge akt på vilken roll man har, enligt Petri Salo är det viktigt att kunna vara sig själv i undervisningssituationen. Mäkinen poängterade för sin del att man har olika roller och att det är viktigt att göra sig själv uppmärksam på dessa roller och vad de innebär, att reflektera över sig själv som handledare.

Öka motivationen

Utgående från en Internetkurs för Vasa bibliotekets personal kom Olli Mäkinen med tips på hur man kan underlätta inläringen:

- Planeringen är en hermeneutisk process, dvs. problem ringas in genom informationssökning, som leder till kunskap, den nya kunskapen ger nya frågor som leder

till fortsatt informationssökning, som ger ny kunskap som leder till nya frågeställningar och problem...

- Blomstermodellen, där blomskriften är aktivering (närläring), centrum är förbättrad inläring, de olika blombladen består av: målinriktad verksamhet, motivation, helhetsuppfattning, logiskt avancemang, atmosfär (inläringssmiljön), samverkan/feedback.
- Motivationen kan öka om man höjer sin yrkesskicklighet, det finns alltid ett visst motstånd mot nya saker, men bra att komma från de dagliga rutinerna ibland
- Helhetsuppfattning och logiskt avancemang stärks av innehållet, dvs. kunskapens värld, kursen som helhet
- Atmosfären är viktig, den skapas t.ex. genom arbete i smågrupper, trevligt utrymme, goda nätförbindelser, kaffe och bakelse inte att förglömma!
- Interaktion: möjlighet att diskutera med kollegor, lagarbete (ökar vi-känslan)
- Aktivering: alla skall presentera goda webbsidor, arbeta med uppgifter, delta i diskussioner, om möjligt borde lärarna vara två.

Olli försökte, som han lär, aktivera kursdeltagarna med gruppövningar, diskussioner i smågrupper och presentationer av det som diskuterats.

I en högskola där det finns större krav på vetenskaplighet borde det gemensamma målet för lärare och bibliotekarier vara: informationskompetens.

Dagen avslutades med att kursdeltagarna i grupp fick planera en kurs med valfritt innehåll för en fiktiv mottagargrupp och bl.a. följande uppslag kom:

- En förberedande kurs om biblioteksresurser för lärare vore viktig, både allmänt och ämnesspecifikt.
- Kurser för »beslutsfattare« för att höja bibliotekarieryrkets status planerades av någon grupp.

Kursdagarna gav säkert mersmak för många – och viktigt är att vi får utveckla de färdigheter och redskap vi har för just handledningen – den stora utmaningen idag!

Lästips

- Eva Danielsson: »Nytta vet jag inte om vi har, men vi har roligt i alla fall« – en studie av äldres IT-användning. (Magisteruppsats vid Bibliotekshögskolan i Borås www.hb.se/bhs/uppsindx.htm)
- Lina Malm: Yrkesroll i förändring. (Magisteruppsats vid Uppsala universitet www.abm.uu.se/uppsats/pdf/2002/121.pdf)
- Olli Mäkinen: Informationssamhället en utopi. (Artikel i Vasabladet 12.2.2003)
- Ulrike Schnaas: Biblioteket som pedagogisk resurs – inledning. (Uppsats vid Uppsala universitet www.abm.uu.se)

De är här: informationsmäklarna...

GUNILLA JANSSON

Kanske ni redan stött på dem? Accepterat? Resignerat? Själv fick jag nog representanten för m-brain (www.m-brain.fi) gav den 3 april i samband med Tietopalvelus seminarium om e-boken i Helsingfors.

Fram trädde bilden av en grupp datanördar med varierande ämneskunskaper i bagaget som tar emot informationssökningar, kopplar på sökmotorerna, snyggar upp sökresultaten, presenterar dem för kunden och håvar in för-tjänsten. Vad de än gör och hur de än gör det, så görs det så mycket frimodigare och hämninglösare än vi bibliotekarier (och jag talar ju främst för min egen generation) någonsin. Informationsmäklarna vågar och vinner. Datorn och jag – med lätt bagage ut i informationens strida ström på flugfiske. Medan vi – tyngda av insiktens plåga (Predikaren) och

av stora samlingar att förvalta och förädla i fåfänga drömmar om den uttömmande katalogen – knegar på i det ganska tysta. Varför har vi så svårt att få syn på vårt kunnande? Varför är vi så blyga att berätta vad vi kan?

Medges. Jag förenklar bilden. M-brain erbjuder nyhets- eller omvärldsbevakning (fast man nog enligt broschyrerna inte är främmande för forskning eller utbildning heller om det kniper). Och vi bibliotekarier har inte ut- eller fortbildats i de färdigheter som informationsmäklarna förväntas ha; intervjuteknik (särskilt via telefon), kommunikationsfärdigheter och affärshandling (inte minst marknadsföring och tidshantering; affärsvokabulär och -verktyg). Och hur är det ställt med vår företagaranda? Enligt den litteraturstudie som Maud Salamé och Pia Wiktorsson gjort för en uppsats för Högskolan i Borås

2002 har inte frågan om undervisning (eller kanske snarare upplysning?) av kunden om informationens komplicerade aspekter försvunnit. Det där känner vi till; svårigheten att söka och redovisa sökresultat för någon som inte har en aning om informationshantering (varken inom kunskapsområdet i stort eller i biblioteken, arkiven). Begrunda också skillnaden som Salamé och Wiktorsson påpekar i att hitta svar och att hitta i svaren. Vi bibliotekarier är osäkra när det gäller att analysera och evaluera sökresultat och sällan sammanställer och presenterar vi dessa annat än muntligt. Och hur förutsättningslöst ser vi på källorna? Vi lär ha en del fördomar, nämligen.

Duktiga informatiker med attraktiva specialkunskaper sugts idag upp i arbetslag av insiktsfulla entreprenörer som ser potentialen. Inom utbildningssektorn ser man ingen. Nu höjs röster för mera handledning till elever och studerande på alla nivåer för att förbättra studieresultaten och försnabba studietiden. Tänker någon på den informationskompetens bibliotekarier kan bidra till? Dagens informationsmäklare har en nisch mycket tack vare bristen på informationskompetens (och bristen på tid, förstås). Vanliga kunder är troligen företag som inte har råd (eller vett?) att anställa egna bibliotekarier eller informatiker. Är någon villig att betala för våra tjänster eller vår handledning? Skulle vi sälja dem? I vilken förpackning kunde de ha en chans?

Bibba anekdot

För länge sen då jag var en ung och oerfaren praktikant vid Vasa stadsbibliotek stod jag en dag och radade in katalogkort i kartoteket, djupt försjunken i den ansvarsfulla uppgiften. Plötsligt rusade en dam fram till mej och utstötte i rasande fart en lång harang på finska, i vilken jag kunde uppfatta ett ord, käymälä. I hastigheten och med mina svaga finska kunskaper kom jag inte på vad ordet betydde, men antog att det hade något med min position att göra, så jag sökte allt mer frenetiskt i kartoteket efter nånting på eller med käymälä, med tanten, högröd i ansiktet, allt mer otåligt trampande bredvid mej.

Minä en löyda mitään mumlade jag tills det, efter en förstulen blick på den sprickfärdiga tanten, plötsligt gick upp för mej vad käymälä betydde och tanten fick lättnad i sin nöd.

Förläget trampande och högröd i ansiktet fortsatte jag mitt arbete, berättar

Rosa

© ERICA ÖSTERLUND

ETT DOPP I HÄLSOHAVET

4-5 SEPTEMBER 2003

Finlands svenska biblioteksforening rf:s årskonferens
på Sjundeå bad med temat: »Hälsa i bibliotek«.

ANMÄLNINGSBLANKETT
Anmälan senast 30.6.2003

NAMN	HEMADRESS	
_____	_____	
EPOST	POSTNUMMER	POSTANSTALT
_____	_____	_____
TELEFON (DAGTID)	TELEFON (KVÄLLSTID)	ARBETSPLATS
_____	_____	_____

DELTAGARAVGIFT

Om anmälan görs före 30.6

- Medlem 55€
- Icke-medlem 80€
- Pensionär 30€
- Biblioteksstuderande 0€

Om anmälan görs 1.7-15.8

- Medlem 80€
- Icke-medlem 100€
- Pensionär 40€
- Biblioteksstuderande 40€

DIN DELTAGARAVGIFT

_____ €

INKVARTERING

På sjundeå bad

- Dubbelrum* 60€

DELAR RUM MED

- Enkelrum* (begr.ant.) 95€

EXTRA NATT (3-4.9)

- Dubbelrum 50€
- Enkelrum 80€

DIN INKVARTERINGSAVGIFT

_____ €

*Frukost och simning är inkl. i inkvarteringen

BESPISNING

- Lunch+kaffe (4.9) 12,50€

- Middag (4.9) 24€

SPECIALDIET/ALLERGIER

- Lunch+kaffe (5.9) 12,50€

DINA MATAVGIFTER

_____ €

KVÄLLSAKTIVITETER

Före middagen

- Utflykt till Sjundeå slott 8€ (minst 15 deltagare)
- Ledd konditionssalsaktivitet 5€ (minst 15, max 25 deltagare)
- Stavgång (gratis)
- Simning (gratis)

DINA AKTIVITETSAVGIFTER

_____ €

GRUPPTRANSPORT

- Onsdag kväll från H:fors järnvägsstation till Sjundeå kl 20:15 8€
- Torsdag morgon från Karis järnvägsstation till Sjundeå 8€
- Fredag kl 15 till Böle järnvägsstation 8€
- Fredag kl 15 till Karis järnvägsstation 8€

DINA TRANSPORTAVGIFTER

_____ €

*simppare (vard.) baddräkt

ADDERA ihop dina avgifter och erlägg summan senast 15.8 på föreningens konto:

Finlands svenska biblioteksforening r.f. SAMPO 800022-5436750

Betalda avgifter återbetalas ej!

DIN TOTALSUMMA

_____ €

SKICKA

Anmälningsblanketten till:

Eva Kuhlefelt
Köpmansgatan 20 B 8
10300 Karis
eva.kuhlefelt@kolumbus.fi

OMRÖSTNING

Vilket finländskt bibliotek har den bästa svenska hemsidan?

Delta i omröstningen! Bokpris utlottas!

JAG RÖSTAR PÅ

Http://_____

ANMÄLNINGSBLANKETTEN
hittar du också på nätet:

www.biblioteken.fi

ILLUSTRATION: ERICA ÖSTERLUND

2

PORT PAYÉ
FINLANDE
PMM
66100 / 16

AVSÄNDARE

Finlands svenska biblioteksörening r.f.
c/o Ulrika Wikström
Stenåkersvägen 10 B21
10300 Karis

